

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA

Bakalářská práce

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

KATEDRA SOCIOLOGIE, ANDRAGOGIKY A KULTURNÍ ANTROPOLOGIE

VYUŽÍTÍ PŘÍPADOVÝCH KONFERENCÍ V PRAXI OSPOD

Bakalářská práce

Obor studia: Sociální práce

Autor: Lenka Musilová, DiS.

Vedoucí práce: PhDr. Eva Klimentová, Ph.D.

Olomouc 2019

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Využití případových konferencí v praxi OSPOD“ vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použila.

V Postřelmově dne.

Podpis

Anotace

Jméno a příjmení:	Lenka Musilová
Katedra:	Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie
Obor studia:	Sociální práce
Obor obhajoby práce:	Sociální práce
Vedoucí práce:	PhDr. Eva Klimentová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2019

Název práce:	Využití případových konferencí v praxi OSPOD
Anotace práce:	<p>Bakalářská práce se zabývá případovými konferencemi jako nástrojem sociální práce s rodinou. V teoretické části se věnuje základním pojmům a vymezení sociálně-právní ochrany dětí. V samostatné kapitole se zabývá případovými konferencemi, jejich principy, typy, důvody pro uspořádání, strukturou, významem a riziky uspořádání případové konference. Prostor je věnován i následné práci sociálního pracovníka orgánu sociálně-právní ochrany dětí s rodinou v období po konání případové konference.</p> <p>Cílem bakalářské práce je zjistit ze spisové dokumentace úseku sociálně-právní ochrany dětí Městského úřadu Mohelnice, v jakých situacích je v praxi využívána metoda případových konferencí a zda je tato metoda efektivní. Měřítkem efektivity metody případové konference jsem stanovila porovnání počtu úkolů stanovených na případové konferenci s počtem úkolů dosažených do tří měsíců po konání případové konference. Pro splnění cíle bakalářské práce jsem zvolila kvantitativní metodu výzkumu – kvantitativní obsahovou analýzu spisové dokumentace.</p>
Klíčová slova:	Ohrožené dítě, rodina, sociálně-právní ochrana dětí, případová konference, efektivita
Title of Thesis:	Application of case conferences in practice OSPOD

Annotation:	<p>The bachelor thesis deals with case conferences as an instrument of social work with family. The theoretical part deals with basic concepts and definition of social and legal protection of children. In a separate part deals with case conferences, their principles, types, reasons for organization, structure, meaning and the peril of organizing a case conference. The scope is also devoted to the subsequent work of a social worker of a part of social and legal protection of children with his family in the post-conference period. The aim of the bachelor thesis is to find out from the file documentation of the Department of Socio-Legal Protection of Children of Mohelnice Municipal Office, in what situations the method of conference is used in practice and whether this method is effective. By benchmarking the effectiveness of the method, I have compared the number of tasks set at the case conference and the subsequent number of tasks achieved within three months after the event conference. To achieve the aim of my bachelor thesis, I choose a quantitative method of research - a quantitative content analysis of file documentation.</p>
Keywords:	<p>Threatened child, family, social-legal protection of children, case conference, effectiveness</p>
Názvy příloh vázaných v práci:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Přehled opatření sociálně-právní ochrany dětí podle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů 2. Náplň práce pracovníka MěÚ Mohelnice na úseku terénní SPOD 3. Náplň práce pracovníka MěÚ Mohelnice na úseku kurátor pro děti a mládež 4. Náplň práce pracovníka MěÚ Mohelnice na úseku náhradní rodinné péče 5. Vyhláška č. 473/2012 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí 6. Vyhodnocení situace dítěte 7. IPOD 8. Souhlas s konáním případové konference, prezenční

	<p>listina a prohlášení mlčenlivosti</p> <p>9. Příprava případové konference</p> <p>10. Rejstřík Om</p> <p>11. Záznamový arch</p>
Počet literatury a zdrojů:	24
Rozsah práce:	88 s. (115 668 znaků s mezerami)

OBSAH

Anotace	3
Úvod	8
1 Rodina a dítě	10
1.1 Dítě a ohrožené dítě	10
1.2 Rodina v péči orgánu sociálně-právní ochrany dětí	11
1.3 Instituce spolupracující s orgánem sociálně-právní ochrany dětí	13
2 Sociálně-právní ochrana dětí	15
2.1 Vymezení sociálně-právní ochrany dětí a související legislativa	15
2.2 Orgány a opatření sociálně-právní ochrany dětí	16
3 Sociálně-právní ochrana dětí v praxi obecního úřadu obce s rozšířenou působností	18
3.1 Rozdělení agendy – náhradní rodinná péče, terénní práce, kurátor pro děti a mládež	18
3.2 Vyhodnocení situace dítěte a Individuální plán ochrany dítěte	19
4 Případové konference	21
4.1 Principy případových konferencí	21
4.2 Typy případových konferencí	23
4.3 Důvody pro pořádání případových konferencí	25
4.4 Účastníci případových konferencí	28
4.5 Struktura případových konferencí	34
4.6 Význam a rizika případových konferencí	39
4.7 Práce s rodinou po případové konferenci, období plnění stanovených kroků	41
5 Metodická část	45
5.1 Cíl práce	45
5.2 Výzkumný soubor	45

5.3 Volba metody – obsahová analýza textu	47
5.4 Stanovení výzkumných otázek	48
5.5 Praktický průběh výzkumu	49
6 Výsledky výzkumu	52
Závěr	59
Literatura a zdroje	61
Seznam tabulek	63
Seznam příloh	64

Úvod

Pracuji jako sociální pracovníce na úseku sociálně-právní ochrany dětí městského úřadu, takže téma bakalářské práce z této oblasti bylo pro mě jasnou volbou. Pro téma případové konference jsem se rozhodla, protože po několika letech praxe na oddělení sociálně-právní ochrany vím, že je to mezi kolegyněmi a kolegy velice „kontroverzní“ nástroj. Já se využití případových konferencí nebráním, naopak mi vyhovuje, že se ve stejném čase na stejném místě sejde pracovník orgánu sociálně-právní ochrany dětí, rodina, klient, spolupracující instituce a odborníci, sjednotíme si informace a snažíme se aktivně najít cestu k řešení problému. Víím ale o kolegyních a kolezích, kteří vnímají tento nástroj naopak jako zbytečně složitý, vyžadující přípravu, zapojení moderátora a obtěžování spolupracujících odborníků.

Dalším důvodem, proč jsem zvolila toto téma, je, že sice existuje odborná literatura k tématu, manuál Ministerstva práce a sociálních věcí ČR (dále jen MPSV), různé příručky nebo školení a semináře, ale neexistuje jednotná forma případové konference. Za poslední dobu jsem se účastnila několika případových konferencí, které organizovaly jiné orgány sociálně-právní ochrany dětí, takže mám možnost srovnání. Jako účastník „cizí“ případové konference jsem měla možnost sledovat, co klientům a dalším účastníkům vyhovuje a co ne.

V teoretické části práce se budu věnovat legislativě a vymezení základních pojmů z oblasti sociálně-právní ochrany dětí. Budu se zabývat vyhodnocením situace dítěte a individuálním plánem ochrany dítěte.

Samostatná kapitola bude věnována teorii případových konferencí. Popíšu principy a zásady případové konference, druhy případových konferencí, důvody pro jejich pořádání, účastníky, strukturu. Budu se věnovat tématu významu, ale i rizik případových konferencí. Zaměřím se také na práci

s rodinou v období po konání případové konference.

V následující praktické části popíšu metodiku výzkumu, výzkumný vzorek, výzkumné otázky a praktický průběh mého zkoumání.

Cílem mé bakalářské práce je zjistit ze spisové dokumentace úseku sociálně-právní ochrany dětí Městského úřadu Mohelnice, v jakých situacích je v praxi využívána metoda případových konferencí a zda je tato metoda efektivní. Efektivitu metody případové konference zjistím porovnáním počtu úkolů stanovených na případové konferenci a následně počtem úkolů splněných do tří měsíců po konání případové konference.

Předmětem výzkumu bude spisová dokumentace úseku sociálně-právní ochrany dětí Městského úřadu Mohelnice od 1. ledna 2013 do 30. listopadu 2018.

Závěrem vyhodnotím, zda bylo zkoumáním dosaženo stanoveného cíle práce. Předpokládám, že bych se měla dopracovat k informaci, jestli případové konference v podobě, v jaké jsou pořádány, plní svou funkci. Jestli je to nástroj, který je schopný nás účinně v naší práci posunout k cíli, nebo je to jen zákonem stanovená povinnost, která ale, pokud není prováděna správně, nemá žádný nebo nedostatečný efekt.

Teoretická část mé práce by mohla být přínosná pro pracovníky orgánu sociálně-právní ochrany dětí jako souhrn základních informací k tématu případových konferencí. Závěry mého výzkumu by mohly být inspirací pro vzdělavatele v oblasti sociálně-právní ochrany dětí a další odborníky v této oblasti, aby se tématu více věnovali, pořádali praktické semináře, které by sociální pracovníky naučily, jak správně případovou konferenci uspořádat a vést, aby byla efektivním nástrojem v sociální práci s rodinou.

1 Rodina a dítě

Pro ukotvení tématu sociálně-právní ochrany dětí a případových konferencí je nutné definovat nejprve klienty, kterým je sociálně-právní ochrana určena. Klienty sociálně-právní ochrany dětí jsou nezletilé děti v kontextu své rodiny.

1.1 Dítě a ohrožené dítě

Úmluva o právech dítěte definuje v článku 1 dítě jako „...každou lidskou bytost mladší osmnácti let, pokud podle právního řádu, jež se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve.“ (Úmluva o právech dítěte, 2016, s. 3)

Stejně definuje dítě v § 2 zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. (ČR, 1999)

Neexistuje jednotná definice ohroženého dítěte. Pro účely této práce budu za ohrožené považovat děti uvedené v § 6 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, na které se převážně sociálně-právní ochrana zaměřuje.

Zákon o sociálně-právní ochraně dětí v § 6 specifikuje, že sociálně-právní ochrana se zaměřuje zejména na tyto děti:

„a) jejichž rodiče

1. zemřeli,
2. neplní povinnosti plynoucí z rodičovské odpovědnosti, nebo
3. nevykonávají nebo zneužívají práva plynoucí z rodičovské odpovědnosti;

b) které byly svěřeny do výchovy jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte, pokud tato osoba neplní povinnosti plynoucí ze svěřeni dítěte do její výchovy;

c) které vedou zahálčivý nebo nemravný život spočívající zejména v tom, že zanedbávají školní docházku, nepracují, i když nemají dostatečný zdroj obživy,

požívají alkohol nebo návykové látky, jsou ohroženy závislostí, žijí se prostitucí, spáchaly trestný čin nebo, jde-li o děti mladší než patnáct let, spáchaly čin, který by jinak byl trestným činem, opakovaně nebo soustavně páchají přestupky podle zákona upravujícího přestupky nebo jinak ohrožují občanské soužití;

d) které se opakovaně dopouští útěků od rodičů nebo jiných fyzických nebo právnických osob odpovědných za výchovu dítěte;

e) na kterých byl spáchán trestný čin ohrožující život, zdraví, svobodu, jejich lidskou důstojnost, mravní vývoj nebo jmění, nebo je podezření ze spáchání takového činu;

f) které jsou na základě žádosti rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte opakovaně umísťovány do zařízení zajišťujících nepřetržitou péči o děti nebo jejich umístění v takových zařízeních trvá déle než 6 měsíců;

g) které jsou ohrožovány násilím mezi rodiči nebo jinými osobami odpovědnými za výchovu dítěte, popřípadě násilím mezi dalšími fyzickými osobami;

h) které jsou žadateli o udělení mezinárodní ochrany, azylanty nebo osobami požívajícími doplňkové ochrany, a které se na území České republiky nacházejí bez doprovodu rodičů nebo jiných osob odpovědných za jejich výchovu;

pokud tyto skutečnosti trvají po takovou dobu nebo jsou takové intenzity, že nepříznivě ovlivňují vývoj dětí nebo jsou anebo mohou být příčinou nepříznivého vývoje dětí.“ (ČR, 1999)

1.2 Rodina v péči orgánu sociálně-právní ochrany dětí

Jak uvádí Matoušek (2003, str. 84), má většina lidí tendenci si pod pojmem rodina představovat rodinu úplnou, která se skládá z obou rodičů a jejich společných dětí – tzv. nukleární rodinu. Matoušek uvádí, že podle odhadů je v naší populaci pouze třetina rodin nukleárních. Zbylé dvě třetiny rodin tvoří jednotlivci, jeden rodič s dítětem, nebo rodiny vícegenerační.

T. Pemová a R. Ptáček (2012, s. 133, 134) definují rodinu jako malou, primární, neformální, členskou sociální skupinu. Pojetí rodiny dělí na právní (založeno na právních vztazích); biologické (genetické vazby mezi členy); sociologické (sdílení společného prostoru a společné naplňování potřeb) a psychologické (jedinec si sám určuje osoby blízké).

Pro účely bakalářské práce budu za rodinu považovat dítě společně s osobou pečující. Osobou pečující budu rozumět rodiče (oba rodiče nebo rodiče osamělého), případně osobu, které bylo dítě svěřeno do výchovy.

Podle B. Krause a V. Poláčkové a kol. (2001, s. 79-82) se funkce rodiny v souvislosti s vývojem společnosti mění.

Fungující rodina by měla podle Mühlpachra (2008, str. 152-153) plnit tyto základní funkce:

- biologicko-reprodukční;
- ekonomickou;
- socializační a akulturační;
- emocionální.

Podle Krause (2008, s. 82) má dále rodina funkci ochrannou, která se týká zajištění základních životních potřeb všech členů (zdravotnických, hygienických, biologických).

Pokud rodina, ve které žije nezletilé dítě, selhává v některé ze svých funkcí a není schopna za pomoci sociálního okolí svou situaci řešit, stává se klientem orgánu sociálně-právní ochrany dětí a může být vyhodnocena jako rodina ohrožená. *„Ohrožená je taková rodina, v níž dochází k nerovnováze v sociálním fungování, přičemž tato nerovnováha je výsledkem interakcí mezi jednotlivými členy rodiny či mezi rodinou a subjekty v jejím sociálním okolí.*

Ohrožená rodina není schopna tyto interakce sama zvládat, stejně jako si nedokáže najít odpovídající pomoc či využít stávající nabídky služeb.“ (Matoušek a kol., 2013, s. 359)

Sociální pracovníci orgánu sociálně-právní ochrany dětí se v praxi setkávají s různými typy rodin, kterým je nutné věnovat péči. Často se jedná o tzv. mnohoproblémové rodiny, ve kterých je třeba poskytnout pomoc nebo podporu ve více oblastech současně. O. Matoušek, H. Pazlarová a kol. (2014, s. 27-92) rozdělují tyto oblasti následovně: zaměstnání, vedení domácnosti, bydlení, komunikace a vztahy, zdraví a výživa dětí, výchova dětí.

1.3 Instituce spolupracující s orgánem sociálně-právní ochrany dětí

Jak bylo výše uvedeno, často se sociální pracovníci sociálně-právní ochrany dětí setkávají s tzv. mnohoproblémovými rodinami, které selhávají hned v několika ze svých funkcí. Aby pomoc těmto rodinám byla komplexní, je nutné fungování multidisciplinární spolupráce. Podle O. Matouška, H. Pazlarové a kol. (2014, s. 37) se do multidisciplinární spolupráce mohou zapojit tyto subjekty:

- státní organizace veřejné správy – městské úřady, úřady práce;
- orgány samosprávy;
- školská zařízení;
- zdravotnická zařízení, psychologové, logopedi, speciální pedagogové;
- příspěvkové organizace a nestátní neziskové organizace, církevní organizace poskytující sociální služby;
- policie, probační a mediační služba, soudy.

Tato kapitola měla za cíl seznámit s legislativou a definicemi týkajícími se klientů sociálně-právní ochrany – ohrožených dětí a ohrožených rodin. Právě ty bývají často spolu se zástupci spolupracujících institucí účastníky případových konferencí. Případové konference jsou vhodným nástrojem při hledání řešení různých situací mnohoproblémových rodin.

2 Sociálně-právní ochrana dětí

Následující kapitola seznámí čtenáře s účelem sociálně-právní ochrany dětí, přiblíží roli státu a orgánů sociálně-právní ochrany dětí v této oblasti. Znalost legislativních norem je nutná pro ucelení informací vztahujících se k tématu a cíli bakalářské práce. Kapitola by měla usnadnit pochopení situací, ve kterých je možné využít v praxi případové konference.

2.1 Vymezení sociálně-právní ochrany dětí a související legislativa

Podle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (ČR, 1999) se sociálně-právní ochranou dětí rozumí zejména ochrana práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu; ochrana oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění; působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny; zabezpečení náhradního rodinného prostředí pro dítě, které nemůže být trvale nebo dočasně vychováváno ve vlastní rodině (§ 1).

Mezi stěžejní legislativní normy v oblasti sociálně-právní ochrany dětí v České republice patří:

- Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod;
- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů;
- zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

Související jsou především právní normy z oblasti sociálního zabezpečení, školství, zdravotnictví, ale i z oblastí dalších.

Znalost nebo alespoň orientace v těchto právních normách je základním předpokladem pro to, aby sociální pracovník orgánu sociálně-právní ochrany dětí mohl svou práci vykonávat. Je nutné neustále sledovat novelizace právních norem, aby bylo možné klientům poskytnout odpovídající základní i odborné poradenství.

2.2 Orgány a opatření sociálně-právní ochrany dětí

Podle § 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, sociálně-právní ochranu dětí zajišťují orgány sociálně-právní ochrany dětí, jimiž jsou (ČR, 1999):

- a) krajské úřady (KÚ);
- b) obecní úřady obcí s rozšířenou působností (OÚ ORP);
- c) obecní úřady a újezdní úřady;
- d) Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV);
- e) Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí (ÚMPOD);
- f) Úřad práce České republiky – krajské pobočky a pobočka pro hlavní město Prahu.

Sociálně-právní ochranu dále zajišťují (§ 4):

- a) obce v samostatné působnosti;
- b) kraje v samostatné působnosti;
- c) komise pro sociálně-právní ochranu dětí;
- d) další právnické a fyzické osoby, jsou-li výkonem sociálně-právní ochrany pověřeny.

V kapitole 3. Sociálně-právní ochrana dětí v praxi obecního úřadu obce s rozšířenou působností se budu blíže tomuto tématu věnovat, protože právě na obecním úřadě obce s rozšířenou působností bude probíhat můj výzkum.

Opatření sociálně-právní ochrany dětí podle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (ČR, 1999) řeší situace, kdy je ohrožena řádná výchova dítěte a jeho příznivý vývoj. Jedná se zároveň o situace, které rodiče nebo osoby odpovědné za výchovu nezvládnou vyřešit sami (§ 9a odst. 1). Opatření by na sebe měla navazovat a vzájemně se ovlivňovat. Přednost mají opatření, která umožní dítěti setrvat v domácím prostředí, před opatřeními v prostředí náhradním. (§ 9a odst. 2) Stručný přehled všech opatření sociálně-právní ochrany dětí uvádím v příloze č. 1.

Tématu bakalářské práce se z oblasti opatření sociálně-právní ochrany dětí týká povinnost obecního úřadu obce s rozšířenou působností pravidelně vyhodnocovat situaci dítěte a na základě tohoto vyhodnocení zpracovávat individuální plán ochrany dítěte, dále povinnost pořádat případové konference, a to ve spolupráci s rodiči a jinou osobou odpovědnou za výchovu dítěte a dalšími přizvanými osobami. (§ 10)

Opatření na ochranu dětí uvedená v § 14 zákona o sociálně-právní ochraně dětí upravují, kdy má obecní úřad obce s rozšířenou působností pravomoc podat návrh soudu a v souvislosti s tímto návrhem uspořádat případovou konferenci. (ČR, 1999)

Bliže se tomuto tématu budu věnovat v kapitole 4.3.

Účelem této kapitoly bylo seznámit čtenáře v nezbytném rozsahu s legislativními východisky sociálně-právní ochrany dětí, které jsou nutné pro pochopení následující kapitoly věnované praktickému výkonu sociálně-právní ochrany dětí na obecním úřadě obce s rozšířenou působností.

3 Sociálně-právní ochrana dětí v praxi obecního úřadu obce s rozšířenou působností

V této kapitole se budu blíže věnovat výkonu sociálně-právní ochrany dětí v praxi obecního úřadu obce s rozšířenou působností, protože právě zde bude probíhat můj výzkum. Cílem mé bakalářské práce je zjistit ze spisové dokumentace úseku sociálně-právní ochrany dětí Městského úřadu Mohelnice, v jakých situacích je v praxi využívána metoda případových konferencí a zda je tato metoda efektivní.

3.1 Rozdělení agendy – náhradní rodinná péče, terénní práce, kurátor pro děti a mládež

Náplň práce sociálního pracovníka na úseku sociálně-právní ochrany dětí upravuje nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě (ČR, 2010) v bodě 2.10.13 referent sociálních věcí.

Rozdělení agendy sociálně-právní ochrany dětí na jednotlivých úřadech je různé, na každém úřadu je jiná praxe přidělování případů, které spadají do jednotlivých agend. Na úseku sociálně-právní ochrany dětí Městského úřadu Mohelnice, kde bude probíhat můj výzkum, je výkon sociálně-právní ochrany dětí rozdělen následovně:

- terénní práce na úseku sociálně-právní ochrany dětí – viz. Příloha č. 2;
- kurátor pro děti a mládež – viz. Příloha č. 3;
- náhradní rodinná péče – viz. Příloha č. 4.

Pracovníci všech tří agend musí být schopni spolupracovat, protože v praxi se mohou setkat s rodinami, kde má svůj úkol terénní pracovník, kurátor a pracovník náhradní rodinné péče současně.

3.2 Vyhodnocení situace dítěte a Individuální plán ochrany dítěte

Tyto dva nástroje používá sociální pracovník orgánu sociálně-právní ochrany dětí ve své každodenní praxi.

Podobu spisové dokumentace, která se týká ohroženého dítěte, upravuje Směrnice Ministerstva práce a sociálních věcí č. j.: 2013/26780-21 ze dne 19. září 2013 o stanovení rozsahu evidence dětí a obsahu spisové dokumentace o dětech vedené orgány sociálně-právní ochrany dětí a o stanovení rozsahu evidence a obsahu spisové dokumentace v oblasti náhradní rodinné péče. (ČR, 2013)

Bližší vyhodnocení situace dítěte a individuální plán ochrany dítěte upravuje Vyhláška č. 473/2012 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí (ČR, 2012) – viz. Příloha č. 5.

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů v § 10 stanoví obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností povinnost pravidelně vyhodnocovat situaci dítěte a jeho rodiny. Účelem tohoto vyhodnocení je posoudit, zda se nejedná o dítě ohrožené (ČR, 1999).

Podle T. Pemové a R. Ptáčka (2012, s. 51) probíhá vyhodnocení, zda je dítě ohroženo, v několika fázích, kterými jsou:

- identifikace ohroženého dítěte;
- přijetí informace o ohroženém dítěti;
- vstupní hodnocení;
- komplexní hodnocení dítěte/rodiny;
- individuální plán ochrany dítěte (IPOD);
- poskytování služeb;
- vyhodnocování případu.

Formulář Vyhodnocení situace dítěte Městského úřadu Mohelnice je přílohou č. 6.

Pokud obecní úřad obce s rozšířenou působností vyhodnotí, že se jedná o dítě ohrožené, uvedené v § 6 zákona o sociálně-právní ochraně dětí ve znění pozdějších předpisů (§ 10 odst. 3 c), je povinen kromě vyhodnocení situace dítěte zpracovat také individuální plán ochrany dítěte (dále jen IPOD). V tomto plánu mají být zaznamenány příčiny ohrožení dítěte, opatření pro nápravu stávající situace a časový plán pro naplnění těchto opatření (§ 10 odst. 3 d). Individuální plán by podle zákona o sociálně-právní ochraně dětí měl obsahovat především opatření, která umožní, aby dítě zůstalo v domácím prostředí (§ 10 odst. 5 a). Obecní úřad obce s rozšířenou působností je povinen IPOD vypracovat do jednoho měsíce od zařazení dítěte do evidence dětí ohrožených (§ 10 odst. 5 b). V zákoně je stanovena povinnost IPOD pravidelně aktualizovat, a to zejména v těchto situacích:

- dítěti uloženo výchovné opatření;
- nařízena ústavní výchova, ochranná výchova;
- dítě svěřeno do péče mimo rodinu (§ 10 odst. 5 c). (ČR, 1999)

Formulář IPOD Městského úřadu Mohelnice je přílohou č. 7.

Po vysvětlení základních pojmů z oblasti sociálně-právní ochrany dětí je nyní možné přistoupit ke stěžejní kapitole této práce, která se zabývá případovými konferencemi jako jednou z metod práce s ohroženým dítětem a jeho rodinou.

4 Případové konference

Cílem mé bakalářské práce je zjistit ze spisové dokumentace úseku sociálně-právní ochrany dětí Městského úřadu Mohelnice, v jakých situacích je v praxi využívána metoda případových konferencí a zda je tato metoda efektivní. V následující kapitole teoreticky vymezím techniku případové konference jako nástroje sociální práce s rodinou.

„Případová konference je plánované a koordinované společné setkání klienta, jeho rodiny a všech, kteří pro ně představují, nebo mohou představovat, podpůrnou síť. Cílem setkání je výměna informací, zhodnocení situace dítěte a jeho rodiny, hledání optimálního řešení a plánování společného postupu, který povede k naplňování potřeb dítěte. Výstupem je individuální plán péče.“ (MPSV, 2011, s. 9)

Podle Metodického doporučení MPSV č. 2/2010 pro postup orgánů sociálně-právní ochrany dětí při případové konferenci je v rámci případové konference zdůrazněna hodnota spolupracujících subjektů, odpovědnost za jednotlivé úkoly je rozdělena a nezůstává pouze na orgánu sociálně-právní ochrany dětí, spolupráce subjektů je efektivnější. Sdílení informací v rámci případové konference by mělo zabránit volbě nesprávných nebo zdvojených postupů při práci s rodinou. (MPSV, 2010, s. 1)

4.1 Principy případových konferencí

Podle Bechyňové (2012, s. 19) obsahují principy případové konference konkrétní hodnoty, které určují proces případové konference, vytvářejí atmosféru bezpečí a podmínky pro dobrou spolupráci všech zúčastněných, jejichž cílem je vytvoření plánu nejlepšího možného řešení.

Bechyňová (2012, s. 20–32) stanovuje následující principy případových konferencí:

- **Respekt k různostem a specifickým potřebám rodin** – zásadní pro celý průběh případové konference a její efektivitu. Odborník musí ovládat dovednost vyhnout se stereotypům, předsudkům, udržet si objektivitu a hledat individuální řešení pro daného klienta a jeho rodinu.

Postupy práce by měly být voleny tak, aby byla umožněna bezpečná komunikace všem účastníkům případové konference. Respekt neznamena, že bude schvalováno vše, co rodiče a děti dělají. Musí být vytvořen prostor bezpečně nesouhlasit nebo se ohradit.

- **Informovanost** – účastníci musí mít informace o období, kdy vznikaly problémy řešené případovou konferencí. Účastníci mají prostor připravit se na případovou konferenci, protože předem vědí o jejím konání a také o jejím cíli.

- **Spolupráce** – každý má prostor vyjádřit se, jeho názor je akceptován a je mu věnována pozornost.

- **Partnerství rodičů a odborníků** – zahrnuje respekt, úctu, uznání nezastupitelné role rodičů i přes to, že nemají tolik profesionálních kompetencí jako odborníci.

- **Struktura případové konference** – předem daná, logická; části na sebe navazují. Struktura je nutná pro to, aby byla každá jednotlivá část konstruktivně naplněna. Každá část má svůj cíl, obsah a časovou dotaci.

- **Odpovědnost a závazek jednotlivých účastníků dodržovat plán** – každý účastník by měl předem znát cíl a svůj podíl na jeho splnění.

- **Zaměření na reálnou změnu** – případová konference by měla být svolána pouze v situacích, které lze touto technikou řešit. Pokud problém není řešitelný případovou konferencí, je nutné hledat jinou metodu nebo techniku, jak klientovi pomoci.

- **Účast odborníků z praxe** – přínosné je, pokud se účastní ti odborníci, kteří

jsou s rodinou v přímém kontaktu a jejich činnost souvisí s cílem případové konference.

- **Zaměření na potřeby dětí místo popisu rodičovského chování či selhání** – stanovený cíl by neměl v rodičích vzbudit odpor, agresivitu, frustraci. Měl by být stanoven tak, aby měli rodiče pocit užitečnosti.

- **Motivování a zplnomocňování rodičů a dětí** – pojmenování silných stránek rodiny, nabídka doprovodu, projevení zájmu o názor dítěte a rodičů.

Manuál k případovým konferencím (MPSV, 2011, s. 9) definuje principy případové konference stručněji:

- a) zájem dítěte a individuální přístup;
- b) aktuálnost;
- c) objektivita;
- d) důvěrnost, diskrétnost a bezpečí;
- e) spolupráce;
- f) koordinace;
- g) efektivita.

S těmito principy bývají účastníci srozumitelnou formou seznámeni na začátku každé případové konference.

4.2 Typy případových konferencí

Struktura všech typů případových konferencí je stejná, odlišná je konkrétní situace dítěte a rodiny a stanovený cíl. Bechyňová (2012, s. 33–43) dělí případové konference do následujících kategorií:

- **Klasická případová konference**

Právě tento typ případové konference se v praxi nejvíce používá. Jedná se o několik na sebe navazujících setkání, a to o případovou konferenci úvodní, průběžnou a závěrečnou.

Úvodní případová konference je definována jako první setkání účastníků, kteří mají za úkol na základě komplexního vyhodnocení situace dítěte vytvořit cíl a stanovit kroky vedoucí k jeho dosažení. Délka tohoto setkání by měla být minimálně dvě a půl hodiny.

Průběžná případová konference slouží k průběžnému monitorování situace a vyhodnocování kroků, na jehož základě je možné přistoupit k redefinici původního cíle. Toto setkání by mělo trvat dvě hodiny.

Závěrečná případová konference je poslední setkání účastníků, na kterém dojde k vyhodnocení splněných kroků, a na základě tohoto vyhodnocení k vytvoření dalšího plánu práce s rodinou. Časová dotace setkání se pohybuje v rozsahu dvou hodin.

- Urgentní případová konference

Tento typ případové konference se využije, pokud je zjištěna riziková situace, která dítě již přímo ohrožuje, nebo ohrožení reálně hrozí a je nutná rychlá intervence. Jedná se zde hlavně o podporu rodičů, dítěte a širší rodiny v situaci, která s sebou nese vysokou psychosociální zátěž. Případová konference je svolána do tří až čtyř pracovních dnů od okamžiku, kdy bylo riziko zjištěno. Účastní se rodiče, nebo jiná pečující osoba, spolupracující odborníci a také odborníci, jejichž zapojení je plánováno. Úkolem účastníků je vyhodnocení aktuálně rizikových potřeb, stanovení plánu na následujících 3-6 týdnů a určení termínu následující, zpravidla již klasické případové konference.

- Motivační případová konference

Důvodem pro svolání tohoto typu případové konference je potřeba motivovat rodiče i dítě v situaci, kdy jejich aktivita stagnuje, nedochází např. k plnění kroků stanovených klasickou případovou konferencí, je nutné zabránit řetězení problémů.

- Metodická případová konference

Pro svolání tohoto typu případové konference je nutná účast metodika nadřízeného orgánu (magistrátu, krajského úřadu, SPOD). Cílem je řešení obtížného případu, kdy se nedaří dosáhnout zlepšení a všichni zúčastnění trpí dlouhodobou psychosociální zátěží, dále rozšíření spektra názorů odborníků a posílení dovedností sociálních pracovníků při realizaci případových konferencí. Je vhodné, pokud případové konferenci předchází pracovní schůzka metodika, příslušného pracovníka orgánu sociálně-právní ochrany dětí a moderátora, kde je stanoven cíl, seznam odborníků, metoda vyhodnocení situace. Této případové konference se rodiče zpravidla neúčastní. Dochází ke komplexnímu vyhodnocení aktuální situace a činností a jsou vytvořeny varianty řešení, které jsou následně posouzeny na klasické případové konferenci již za účasti rodiny.

- Expertní případová konference

Svolává se v obzvláště komplikovaných situacích, kdy spolupracující odborníci potřebují pomoc dalších nezúčastněných odborníků. V hlavních znacích je obdobou metodické případové konference. Rodiče nebývají přítomni. Po 3-4 týdnech bývá svolána klasická případová konference.

Na základě vyhodnocení situace klienta je volen takový typ případové konference, který povede k dosažení stanoveného cíle.

4.3 Důvody pro pořádání případových konferencí

Podle § 10 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů je obecní úřad obce s rozšířenou působností povinen pro řešení konkrétních situací ohrožených dětí pořádat případové konference. (ČR, 1999)

V § 14 definuje zákon o sociálně-právní ochraně dětí povinnost obecního úřadu obce s rozšířenou působností pořádat případovou konferenci následovně:

„(1) Obecní úřad obce s rozšířenou působností podává za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem návrh soudu

- a) na rozhodnutí, zda je třeba souhlasu rodiče k osvojení dítěte,*
- b) na omezení nebo zbavení rodičovské odpovědnosti anebo omezení nebo pozastavení jejího výkonu,*
- c) na nařízení ústavní výchovy,*
- d) na prodloužení nebo zrušení ústavní výchovy,*
- e) na svěřeni dítěte do péče zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, na prodloužení doby trvání tohoto svěřeni a na zrušení rozhodnutí o svěřeni dítěte do tohoto zařízení,*
- f) na svěřeni dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu a jeho zrušení,*
- g) na nařízení výchovného opatření podle § 13a, na prodloužení doby trvání tohoto výchovného opatření nebo na jeho zrušení,*
- h) na přemístění dítěte do jiného zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy,*
- i) na pozastavení výkonu povinnosti a práva péče o dítě u nezl. rodiče,*
- j) na zachování povinnosti a práva péče o dítě a osobního styku s dítětem u rodiče omezeného ve svéprávnosti,*
- k) na zbavení rodiče práva dát souhlas k osvojení nebo dalších povinností a práv osobní povahy, zbavil-li soud rodiče rodičovské odpovědnosti.*

(2) Obecní úřad obce s rozšířenou působností je povinen před podáním návrhu soudu podle odstavce 1, nebo byl-li návrh podán rodičem nebo jinou osobou zodpovědnou za výchovu dítěte anebo státním zastupitelstvím podle zvláštního právního předpisu

...

b) v rámci případové konference předem projednat důvody podání návrhu podle

odstavce 1 a zabývat se možnými způsoby jejich řešení; to neplatí, je-li zřejmé, že uspořádání případové konference by bylo nemožné nebo zjevně neúčelné.“ (ČR, 1999)

Manuál k případovým konferencím (MPSV, 2011, s. 12) uvádí, že případovou konferenci je nutné svolat vždy v těchto případech:

- kdy je nutné vyhodnotit situaci dítěte a získat informace z různých zdrojů;
- kdy je potřeba sladit spolupráci, rozdělit odpovědnost a koordinovat činnost;
- kdy je potřeba sjednotit postup všech zúčastněných a rychle koordinovat práci s dítětem;
- kdy je nutné přijmout zásadní rozhodnutí v životě dítěte;
- v případě podání předběžného opatření, odebrání dítěte z rodiny apod.

Hrdinová a kol. (2010, s. 9-10) vyjmenovává konkrétní situace a oblasti, kdy je případová konference využitelná jako efektivní nástroj následovně:

- rodina v nesnázích – zdraví a vývoj dětí, finanční a bytové problémy, závislosti, nemoc pečující osoby, vážné výchovné problémy dítěte, multiproblémové rodiny, aj.;
- dítě v situaci, která vyžaduje umístění mimo rodinu;
- dítě přechází do nového prostředí – nástup do ústavní výchovy, náhradní rodinné péče, návrat z ústavní výchovy nebo náhradní rodinné péče, osamostatnění;
- dítě dlouhodobě umístěno mimo rodinu – tzv. revize nařízené ústavní výchovy;
- obtížné, selhávající nebo nezdařené formy náhradní rodinné péče;
- zvláště komplikované případy – pomoc z různých zdrojů, nutnost

- koordinace a jednotného postupu;
- nespolupracující rodina.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že kromě zákonem stanovených situací, kdy je uspořádání případové konference povinností obecního úřadu obce s rozšířenou působností, existuje množství situací, kdy je na uvážení sociálního pracovníka orgánu sociálně-právní ochrany dětí, zda zvolí techniku případové konference pro práci s konkrétní rodinou.

4.4 Účastníci případových konferencí

V § 10 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů jsou účastníci případové konference vyjmenováni následovně: rodiče, jiné osoby odpovědné za výchovu, další přizvané osoby, zejm. zástupci škol, školských zařízení, zařízení poskytovatelů zdravotních služeb, orgány činné v sociální oblasti, orgány policie, státní zástupci, odborní pracovníci v oblasti náhradní rodinné péče, poskytovatelé sociálních služeb a pověřené osoby. (ČR, 1999)

Jak je uvedeno v Informaci k vybraným ustanovením zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění zákona č. 401/2012 Sb. k 21.12.2012 (MPSV, 2012, s. 8) je účast na případové konferenci dobrovolná, protože je pořádána na principu spolupráce všech dotčených subjektů. Orgán sociálně-právní ochrany dětí zde vystupuje jako koordinátor práce s rodinou, ne jako autorita, která ukládá úkoly a povinnosti.

Nyní se budu zabývat blíže jednotlivými účastníky případové konference.

Rodiče

Je nutné vyhodnotit, zda je na případové konferenci žádoucí přítomnost rodičů. Pokud je konána bez přítomnosti rodičů, bývá jejím cílem snaha o dojednání souladu mezi jednotlivými odborníky, sdělení informací o aktuálním stavu, naplánování dalších kroků. Někdy je případová konference bez přítomnosti rodičů svolána za účelem zabránění vzniku konfliktu mezi rodiči a odborníky. (Bechyňová, 2012, s. 55)

Pokud jsou rodiče účastníky případové konference, mají být partnery spolupracujících odborníků. Cílem je potom aktivizovat rodiče a zapojit je do řešení situace vlastní rodiny a dítěte. Mají ale právo se rozhodnout, že se případové konference nezúčastní a toto jejich právo musí být respektováno. (Bechyňová, 2012, s. 50)

Jak je uvedeno v Informaci k vybraným ustanovením zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění zákona č. 401/2012 Sb. k 21.12.2012, je účast na případové konferenci dobrovolná, orgán sociálně-právní ochrany dětí nemá možnost rodiče k účasti na případové konferenci donutit. Důvod neúčasti rodičů by měl být orgánu sociálně-právní ochrany dětí znám. Mělo by být vyhodnoceno, zda se jedná ze strany rodičů o nespolupráci cílenou, nebo např. o sníženou kompetenci na straně rodičů. (MPSV, 2012, s. 9)

Rodiče musejí být předem o konání případové konference informováni. Spolupracující odborník, ke kterému mají důvěru, je srozumitelným způsobem informuje o všech podstatných skutečnostech tak, aby měli čas si vše rozmyslet, případně se doptat. (Bechyňová, 2012, s. 51)

Nejdůležitější informace, které je třeba rodičům poskytnout, jsou tyto (Bechyňová, 2012, s. 50):

- všeobecné informace o případové konferenci – pojem, pravidla, struktura apod.;
- seznámení s cílem případové konference;
- seznámení s účastníky a jejich rolí na případové konferenci;
- zjištění, co je pro rodiče podstatné pro hladký průběh případové konference – přítomnost důvěrné osoby, další vysvětlení;
- dohoda termínu konání případové konference.

Kvalitní spolupráce klienta závisí na tom, aby si uvědomil, že zúčastnění odborníci nejsou proti němu, ale jsou tu proto, aby mu pomohli. (Baláž, 2011, s. 21)

Dítě

Pokud je dítě schopné porozumět, proč je případová konference konána, je nutné, aby mu odborník, který s ním dlouhodobě pracuje a dítě k němu má důvěru, poskytl způsobem odpovídajícím jeho věku a vyspělosti všechny podstatné informace. (Bechyňová, 2012, s. 54)

Přítomnost dítěte na případové konferenci je vhodná, pokud jsou s ní spojena nějaká zásadní očekávání, nebo pokud by měla být přínosem pro dítě samotné. Pokud se dítě neúčastní, je vhodné, aby názor dítěte na případovou konferenci vnesla jiná osoba, která dítě zná, má s ním bezpečný vztah, umí hájit jeho zájmy a k řešené situaci a stanovenému cíli zaujímá neutrální postoj. Může se jednat např. o vychovatele, psychologa. (Bechyňová, 2012, s. 52)

Rizika přítomnosti dítěte na případové konferenci (Bechyňová, 2012, s. 52):

- situace je pro dítě nepřehledná, obtížná, nepochopitelná;
- není rovnocenným partnerem při komunikaci s odborníkem;
- emoční rozladění, nejistota;
- může na základě nepochopení získat pocit, že odpovědnost za splnění kroků je na něm.

Iniciátor

Iniciátorem může být kdokoli, kdo je v kontaktu s dítětem, zjistí potíže, má zájem na jejich řešení, ale není toho schopen sám, např. člen rodiny, spolupracující odborník (pediatr, učitel, vychovatel), může to být i dítě samotné. Iniciátor v praxi zpravidla osloví pracovníka orgánu sociálně-právní ochrany dětí, seznámí ho s důvody pro svolání případové konference a s cílem, kterého by mělo být podle jeho názoru dosaženo. (Bechyňová, 2012, s. 56)

Svolání případové konference může iniciovat spolupracující odborník, ale konečné rozhodnutí, zda svolat případovou konferenci, je na klíčovém pracovníkovi případu, který by měl vědět o případu nejvíc. (Baláž, 2011, s. 20)

Svolavatel

Pro účely této práce se budu zabývat situací, kdy je svolavatelem pracovník orgánu sociálně-právní ochrany dětí podle § 10 zákona o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (ČR, 1999). Pokud pracovník vyhodnotí, že je důvod pro svolání případové konference, je jeho úkolem na základě komplexního vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny ve spolupráci s rodinou, dítětem, případně spolupracujícími odborníky definovat cíl případové konference. Zajišťuje pozvání odborníků, předává informace, rozhoduje, zda bude případová konference moderována nebo

facilitována, vybírá moderátora nebo facilitátora. Svolavatel je jedním z účastníků. V praxi se stává, že je svolavatel zároveň i moderátorem případové konference. V této situaci hrozí riziko střetu zájmů. Odpovědností svolavatele je zajištění kvality obsahové a organizační přípravy případové konference. (Bechyňová, 2012, s. 56-57)

Koordinátor

Pracovník orgánu sociálně-právní ochrany dětí by měl mít funkci koordinátora spolupracujících odborníků, kteří participují na jednotlivých případech dětí, svolávají z tohoto titulu případové konference. Setkání všech zúčastněných na jednom místě zabraňuje častému pozměňování informací ze strany klientů a umožňuje domluvit se na jednotném postupu. (Baláž, 2011, s. 20)

Mezi jednotlivými případovými konferencemi koordinuje plnění úkolů za účelem dosažení stanoveného cíle, shromažďuje informace, které monitoruje a dále vyhodnocuje. Pokud se rozhodne být zároveň i moderátorem setkání, hrozí u něj stejně jako u svolavatele riziko střetu zájmů. (Bechyňová, 2012, s. 57)

Zapisovatel

Zapisovatel je osoba nezúčastněná, neutrální. Jeho úkolem je zapisovat informace, na kterých se účastníci dohodli, sám nijak do diskuze nezasahuje, ani nijak neupravuje, co bylo řečeno. (Bechyňová, 2012, s. 57-58)

Moderátor

Role moderátora je pro zdárný průběh případové konference velmi důležitá. Jeho úkolem je vytvářet podmínky pro to, aby vznikl plán řešení situace, který budou účastníci respektovat a budou mít zájem jej splnit ve stanoveném čase. Moderátor by měl mít praktické zkušenosti s vedením

jednání. Měl by být nestranný, neutrální. (Bechyňová, 2012, s. 58)

V rámci případové konference plní moderátor následující úkoly (Bechyňová, 2012, s. 59):

- odpovídá za proces – dodržení struktury případové konference, držení se tématu;
- ověřuje, zda cíl odpovídá principům metody SMART (bude dále v textu vysvětleno);
- sleduje čas, zapojuje účastníky, podněcuje k vyjádření názorů, předchází konfliktům;
- spolupracuje průběžně se svolavatelem;
- může během jednání provádět zápis klíčových slov a pojmů na flipchart.

Facilitátor

Dalším účastníkem, který může vést případovou konferenci kromě moderátora, je facilitátor. Volbu, zda případovou konferenci povede moderátor nebo facilitátor, učiní svolavatel v přípravné fázi případové konference. Bechyňová popisuje rozdíl mezi moderátorem a facilitátorem tak, že facilitátor nemusí rozumět problematice, která je řešena. Facilitace se užívá tam, kde se propojují informace z různých zdrojů (veřejná setkání s občany, workshopy, ...). Naproti tomu moderátor rozumí problematice, o které je jednáno, jeho cílem je společně s účastníky směřovat k cíli případové konference. (2012, s. 71)

Spolupracující subjekty

Podle Informace k vybraným ustanovením zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění zákona č. 401/2012 Sb. k 21.12.2012 je účast subjektů na případové konferenci považována za jiný úkon

v obecném zájmu. Zaměstnavateli účastníka vzniká povinnost uvolnit jej pro účast na případové konferenci a tento účastník má právo na náhradu mzdy nebo ušlého výdělku. (MPSV, 2012, s. 8)

Stejně jako rodiče, ani spolupracující subjekty nelze k účasti na případové konferenci donutit. Řešením je uspořádání pracovního setkání před samotnou případovou konferencí, kde bude zdůrazněn přínos této metody práce s rodinou, vysvětlen její smysl a význam. (MPSV, 2012, s. 9)

4.5 Struktura případových konferencí

Jak již bylo uvedeno výše, dodržování struktury je jedním z důležitých principů případové konference.

Bechyňová (2012, s. 63-107) dělí strukturu případové konference následovně:

- příprava;
- úvod;
- sdělení svolavatele k aktuální situaci;
- věcná a řízená diskuse;
- komplexní vyhodnocování;
- plánování (plán jako výstup);
- ověření či revize plánu;
- seznámení a podněty k motivaci rodičů i dětí ke spolupráci na výstupech;
- závěr.

Nyní se budu blíže věnovat jednotlivým fázím případové konference:

Příprava

Náplní této fáze je učinit veškerá potřebná opatření k tomu, aby případová

konference byla kvalitní a efektivní. Přípravu je možno rozdělit na stránku obsahovou a stránku organizační. Co se týká stránky obsahové, sem řadíme stanovení toho, co je důvodem pro svolání případové konference, kdo se jí bude účastnit, co má být výstupem a také zda je třeba zvát moderátora nebo facilitátora. K organizační stránce přípravy řadíme vypracování seznamu účastníků, sjednání vhodného času, rozeslání pozvánek, zajištění prostoru, přípravu prezenční listiny a prohlášení o mlčenlivosti apod. (Bechyňová, 2012, s. 65)

V příloze č. 8 této práce pro ilustraci uvádím souhlas s konáním případové konference, prohlášení mlčenlivosti a prezenční listinu, které využívám.

V přípravné fázi případové konference dochází k formulaci cíle. Tento úkol plní většinou svolavatel na základě vyhodnocení všech dostupných informací o situaci dítěte a jeho rodiny. (Bechyňová, 2012, s. 66)

Bechyňová stanovuje pravidla pro dobře formulovaný cíl následovně:

- *„Je vztažen k řešení konkrétní situace, v níž se rodina i dítě aktuálně nacházejí. Neslouží k popisu toho, co děti i rodiče dělají nedostatečně nebo špatně.*
 - *Pro jeho sdělení či napsání jsou použita slova s pozitivním nebo neutrálním významem.*
 - *Jeho znění neobsahuje tzv. brzdy motivace, jako jsou příkazy, zákazy, ultimáta.*
 - *Splňuje kritéria metody SMART (specific – specifický, konkrétní; measurable – měřitelný; achievable – dosažitelný, akceptovatelný; relevant – relevantní, týkající se oblasti zájmu; time – časově, termínově ohraničený).“*
- (Bechyňová, 2012, s. 67)

Koordinační porada

Pokud svolavatel vyhodnotí, že je to potřebné (zvláště komplikované případy), svolá přibližně 14 dní před samotnou případovou konferencí

koordinální poradu, na kterou bývá zpravidla pozván i moderátor. (Bechyňová, 2012, s. 72)

Výstupem této porady má být upřesnění cíle případové konference, vypracování seznamu odborníků, naplánování časového rozsahu a dalších technických záležitostí - zasedací pořádek, text pozvánek, prohlídka místa konání. (Bechyňová, 2012, s. 73).

V příloze č. 9 přikládám anonymizovanou přípravu nedávno konané případové konference.

Průběh

V Manuálu k případovým konferencím (MPSV, 2011, s. 18) je struktura vlastní případové konference dělena na tyto kroky:

- úvod a přivítání;
- představení účastníků;
- stanovení cíle setkání;
- představení klienta a jeho situace;
- mapování současné situace a aktuálních potřeb dítěte;
- prezentace návrhů řešení;
- tvorba a finalizace konkrétního plánu;
- určení kontaktní osoby a termínu dalšího setkání;
- zhodnocení setkání.

Jednotlivé kroky na sebe logicky navazují, dodržování posloupnosti a časové dotace jednotlivých kroků je odpovědností moderátora. Délka trvání samotné případové konference se pohybuje od jedné a půl do dvou hodin. (Bechyňová, 2012, s. 63)

Za celý průběh je odpovědný moderátor (případně facilitátor – rozdíl a způsob volby byl vysvětlen výše, pro zjednodušení budu dále hovořit jen o moderátorovi). (Bechyňová, 2012, s. 87)

V úvodu seznámí moderátor účastníky s cílem setkání, časovou strukturou, principy případové konference a pravidly setkání. Účastníci podepíší prezenční listinu a prohlášení o mlčenlivosti, jsou mezi sebou představeni, pokud se neznají. Moderátor informuje účastníky o tom, že výstupem bude plán dalších kroků a určení odpovědných osob za plnění stanovených kroků. (Bechyňová, 2012, s. 92)

Informace o aktuální situaci podává zúčastněným svolavatel, kterému v této fázi moderátor předá slovo. Svolavatel informuje o situaci dítěte a rodiny, o krocích, které již byly učiněny. Následně dostávají prostor k vyjádření další účastníci setkání za účelem získání všech možných informací ke komplexnímu vyhodnocení situace, moderátor zodpovídá za to, aby každý dostal svůj dostatečný prostor, případně klade otázky. (Bechyňová, 2012, s. 96)

V další fázi je vytvořen plán a konkrétní kroky, které mají vést k žádoucím změnám v oblastech, které byly ve fázi vyhodnocení identifikovány jako kritické.

Plán by měl v ideálním případě vzniknout na základě dohody všech zúčastněných a měl by obsahovat následující (Bechyňová, 2012, s. 100):

- jaké konkrétní kroky budou učiněny;
- za jakým účelem;
- jak konkrétně bude postupováno;
- termín splnění stanovených kroků;
- kdo je za splnění odpovědný;
- jaké budou využity zdroje – širší rodina, sociální sítě, odborná pomoc;
- kritéria, na základě kterých se pozná, zda byly kroky splněny;
- kdo bude poskytovat zpětnou vazbu mezi jednotlivými případovými konferencemi;

- kdo informuje dítě a rodiče, pokud se neúčastnili.

Moderátor průběžně ověřuje, zda všichni řečenému rozuměli. (Bechyňová, 2012, s. 103)

Na závěr moderátor shrne celý průběh setkání, zopakuje výstupy, požádá zúčastněné o vyjádření, jak se jim pracovalo, jak setkání hodnotí, naplánuje termín dalšího setkání. Zapisovatel nahlas přečte zápis, aby mohly být provedeny poslední konečné úpravy. Zápis je vytištěn, podepsán a rozdán účastníkům. Moderátor zúčastněným poděkuje, ocení jejich spolupráci. (Bechyňová, 2012, s. 105).

Manuál k případovým konferencím definuje obsah Individuálního plánu péče, který je konečným výstupem případové konference, následovně:

- *„základní informace a kontakty o dítěti a rodině;*
- *seznam zainteresovaných osob včetně kontaktních údajů;*
- *popis aktuální situace dítěte a rodiny;*
- *stanovené cíle;*
- *přehled konkrétních kroků s jasnou formulací a vyznačenými termíny splnění a odpovědnostmi za jednotlivé kroky (kdo, co, kdy);*
- *přehled rizik a náhradní plán;*
- *informace o předávání zpětné vazby o plnění plánu; jak si budou zainteresovaní předávat zpětnou vazbu o plnění – komu, kdy;*
- *informace o vyhodnocení: jak a kdy vyhodnotí koordinátor případu plnění plánu a za jakých podmínek případně svolá další setkání;*
- *informace o tom, kdo bude informovat o obsahu plánu nepřítomné (zejména rodiče a dítě);*
- *termín další případové konference, pokud byl stanoven.“* (MPSV, 2011, s. 21)

4.6 Význam a rizika případových konferencí

Pemová a Ptáček uvádějí, že bylo v zahraničí, kde je tato technika již delší dobu používána, realizováno několik studií o případových konferencích. Hlavním přínosem případových konferencí v oblasti sociálně-právní ochrany dětí je na základě těchto studií změna vnímání postavení rodičů, jejich větší zapojení do procesu změny, lepší vztah a výměna informací mezi rodinou a spolupracujícími odborníky. (2012, s. 46)

Přínosy případové konference je možné rozdělit do tří kategorií (MPSV, 2011, s. 10):

Přínosy pracovníkům orgánu sociálně-právní ochrany dětí

- rychlá operativní reakce;
- vytvoření podpůrné sítě a navázání rodiny na potřebné služby;
- aktivizace klienta, rodiny;
- získání širšího náhledu na situaci rodiny;
- získání zkušenosti s projevy dítěte a rodičů v jiném prostředí, v interakci se spolupracujícími odborníky;
- strukturování úkolů pro klienta;
- koordinace následné práce s klientem a poskytovaných služeb;
- ověření správnosti dosud zvolených strategií práce s klientem;
- snížení odpovědnosti orgánu sociálně-právní ochrany dětí a delegace části odpovědnosti na rodinu a odborníky;
- zabránění subjektivnímu hodnocení situace ze strany sociálního pracovníka.

Přínosy klientům

- opětovné převzetí odpovědnosti za vlastní situaci;
- povzbuzení v obtížné situaci;

- motivace a důvěra ke změně, nový potenciál;
- pocit bezpečí, smysluplnosti, návaznosti jednotlivých kroků;
- pocit vlastní hodnoty;
- řešení situace ve spolupráci s odborníky beze strachu z odmítnutí nebo konfrontace;
- ochrana.

Přínosy všem zúčastněným

- bezpečný prostor k výměně nezbytných informací, sdílení;
- výstupem individuální plán péče;
- vyjasnění očekávání jednotlivých stran, výměna zkušeností a znalostí;
- nové pohledy a nová motivace k další práci;
- koordinace aktivit všech zúčastněných v souladu se zájmem dětí, sladění intervencí;
- možnost pružně reagovat na aktuální potřeby dítěte a vzniklou situaci;
- prostor ve spolupráci kreativně hledat nová řešení;
- vyřešení více problémů najednou;
- navázání osobní komunikace a spolupráce všech zúčastněných.

Případová konference s sebou může nést následující rizika (MPSV, 2011, s. 13):

- přílišná a nerealistická očekávání jednotlivých zúčastněných – výsledkem může být zklamání, pocit marnosti, nechuť se další případové konference účastnit;
- dominantní osoba s sebou nese riziko monopolizace slova – slabší účastníci zaujmou konformní postoj, se kterým se vnitřně neztotožní;
- dominující ideologie nebo přístup organizace brání volnému průchodu diskuze;
- přílišná odbornost a odborné vyjadřování účastníků může vyřadit

ostatní účastníky z diskuze;

- spoléhání se na společně přijatá řešení a závěry, na společnou odpovědnost může snížit nebo oslabit odpovědnost individuální;
- jedna instituce může mít snahu pokrýt komplexní řešení situace; klienti mohou odmítat zapojení dalších odborníků s tím, že už veškerou péči mají, i když ta nemusí být nejefektivnější;
- nevhodné a ohrožující sdělování citlivých a osobních údajů – nutné ošetřit prohlášením o mlčenlivosti;
- konání případové konference za klientovy nepřítomnosti nevede k zvnitřnění řešení z jeho strany;
- vlastní řešení lze snadno zaměnit za cíl – nutná profesionalita facilitátora.

Případovou konferenci je tedy vhodné pojmout tak, aby s sebou nesla pokud možno co nejvíce přínosů a minimální množství rizik. Pokud by byla míra rizik příliš vysoká, je možné zvolit místo případové konference jinou techniku práce s rodinou.

4.7 Práce s rodinou po případové konferenci, období plnění stanovených kroků

Pracovník sociálně-právní ochrany dětí vystupuje při práci s rodinou jako case manager. Pemová a Ptáček definují case management v sociální práci jako expertní přístup, který se používá při řešení situací, které jsou způsobeny multikauzálně, nemají tedy jen jednu příčinu. Kromě klienta a sociálního pracovníka se do řešení situace zapojují další odborníci podle toho, jaké oblasti života se problém klienta týká. (2012, s. 39)

Pemová a Ptáček vidí jako nejdůležitější efekt case managementu koordinaci a sladění sociálních a zdravotních služeb a zefektivnění celého systému

poskytování sociálně-právní ochrany dětí. (2012, s. 40)

Manuál k případovým konferencím MPSV uvádí, že v období po případové konferenci je rozhodující, aby byla rodina dále podporována a motivována, práce odborníků byla kontinuální, byli průběžně informováni o vývoji situace v rodině, a to na základě dohody z případové konference o tom, jakým způsobem bude komunikace mezi účastníky po případové konferenci probíhat, jak bude monitorováno a hodnoceno plnění stanovených kroků a v jakém termínu. V případě potřeby je možné svolat další případovou konferenci i dříve, než bylo původně stanoveno. (MPSV, 2011, s. 22)

Sociální pracovník orgánu sociálně-právní ochrany dětí má podle Manuálu k případovým konferencím po případové konferenci tyto úkoly (MPSV, 2011, s. 23):

- průběžně vyhodnocuje plnění kroků stanovených případovou konferencí;
- komunikuje s účastníky;
- předává zpětné vazby mezi jednotlivými účastníky;
- udržuje prostřednictvím osobního kontaktu aktivní spolupráci mezi účastníky.

Cílem sociálního pracovníka orgánu sociálně-právní ochrany dětí je po celou dobu spolupráce, tedy i po konání případové konference, sanace rodiny. Obsahem sanace je předcházení, zmírnění nebo odstranění ohrožení dítěte, poskytnutí pomoci a podpory rodině. Dále se jedná i o pomoc při udržení kvalitativních změn, kterých se rodině již podařilo dosáhnout. (Bechyňová a kol., 2011, s. 36)

Pemová a Ptáček stanovují tyto zásady sanace (2012, s. 112):

- adresnost;
- individualita na základě vyhodnocení konkrétní situace klienta;
- předem stanovené strategie (například na případové konferenci);
- reálně stanovené cíle a měřitelná kritéria (metoda SMART);
- průběžné vyhodnocování spolupráce;
- využití podpůrných služeb;
- multidisciplinární spolupráce;
- orgán sociálně-právní ochrany v roli case managera.

Knausová řadí případové konference mezi techniky sanace rodiny a definuje je jako setkání na případu zainteresovaných subjektů s cílem nalézt co nejoptimálnější způsob řešení situace ohrožené rodiny. Sanaci chápe jako plánovitou a koordinovanou pomoc klientovi. Sanací podle ní kromě případové konference může být pozorování a rozhovor o sociální situaci rodiny, motivační rozhovor, individuální plánování pomoci ohrožené rodině, poradenství, doprovázení a nácvik dovedností. (2011, s. 72)

Ideálním výsledkem spolupráce sociálního pracovníka orgánu sociálně-právní ochrany dětí a rodiny je uzavření případu, které by mělo být výsledkem dynamického procesu spolupráce rodiny a multidisciplinárního týmu po splnění stanovených cílů. (Pemová a Ptáček, 2012, s. 117)

Podle Pemové a Ptáčka by měly být během uzavírání případu dodrženy následující kroky (2012, s. 117):

- osobní setkání pracovníka a rodiny, předání informace o možném ukončení spolupráce;
- stanovení lhůty ukončení spolupráce;
- akceptace pocitů rodiny i pracovníka v souvislosti s ukončením spolupráce (nejistota, úlevy, strach);

- vytvoření předběžného plánu pro případ výskytu dalších krizí;
- analýza pokroků a také úsilí, které bylo nutné k jejich dosažení;
- ponechání „otevřených dveří“ pro případ, že bude nutné spolupráci obnovit.

Považovala jsem za nutné věnovat se zde spolupráci sociálního pracovníka orgánu sociálně-právní ochrany dětí s rodinou a odborníky v období po konání případové konference, protože toto období je rozhodující pro to, zda se podaří splnit cíle stanovené případovou konferencí, uvedené v individuálním plánu péče.

Na základě všech výše uvedených informací by se mohlo zdát, že jsou případové konference ideálním nástrojem, pokud se sociální pracovník orgánu sociálně-právní ochrany dětí ocitne v situaci, kdy už není sám schopen klientům pomoci. Setkáváme se ale často s tím, že spolupracující odborníci nemají čas nebo zájem se případové konference účastnit, často nejsou ochotni ani vypracovat místo osobní účasti písemnou zprávou. Jindy se nám zase nepodaří přesvědčit rodiče, aby se účastnili, nebo se sice účastní, řešení přijmou, ale nakonec se snaží stanovené kroky plnit všichni ostatní a rodiče očekávanou snahu nevyvinou.

My, pracovníci orgánu sociálně-právní ochrany dětí, musíme využít všechny možnosti, které máme k dispozici, abychom situaci dítěte zlepšili. Někdy však naše vynaložená snaha neodpovídá dosaženým výsledkům.

5 Metodická část

V teoretické části bakalářské jsem se zabývala teorií sociálně-právní ochrany dětí, okruhem možných klientů a praktickým výkonem sociálně-právní ochrany dětí na úrovni obecních úřadů obcí s rozšířenou působností. Stěžejní pro následující metodickou část a výzkum byla poslední kapitola, která se věnovala případovým konferencím, které jsem se snažila definovat a popsat jak po stránce teoretické, tak s pomocí materiálů v přílohách přiblížit tuto techniku práce s klientem i po stránce praktické.

5.1 Cíl práce

Cílem mé bakalářské práce je zjistit ze spisové dokumentace úseku sociálně-právní ochrany dětí Městského úřadu Mohelnice, v jakých situacích je v praxi využívána metoda případových konferencí a zda je tato metoda efektivní. Měřítkem efektivity bude porovnání počtu úkolů stanovených na případové konferenci a následně počtu úkolů splněných do tří měsíců po konání případové konference.

„Kvalitu a efektivitu případové konference lze posoudit porovnáním poměru naplánovaných a splněných kroků.“ (Bechyňová, 2012, s. 16)

5.2 Výzkumný soubor

Výzkumným souborem jsem stanovila spisovou dokumentaci úseku sociálně-právní ochrany dětí Městského úřadu Mohelnice za období od 1. ledna 2013 do 30. listopadu 2018. Souhlas k realizaci empirického šetření vydala vedoucí Odboru sociálních věcí Městského úřadu Mohelnice Bc. Eva Fričarová dne 11. 1. 2019.

Období od 1. ledna 2013 jsem určila podle účinnosti vyhlášky 473/2012 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Od této doby orgány sociálně-právní ochrany dětí využívají nástroje jako vyhodnocení situace dítěte, individuální plán ochrany dítěte, standardy kvality sociálně-právní ochrany dětí, které standardizovaly a sjednotily výkon sociálně-právní ochrany dětí v České republice (ČR, 2012a). Konec zkoumaného období jsem stanovila 30. listopadu 2018, protože pokud by byla případová konference konána až v době provádění výzkumu, nebylo by možné zjistit, zda se následně podařilo splnit stanovené cíle. Splnění cílů budu zkoumat v období tří měsíců po konání případové konference, protože se to jeví jako dostatečně dlouhá doba, za kterou by již mělo být patrné, zda dochází v situaci dítěte a rodiny k pozitivní změně. Období tří měsíců jsem stanovila na základě zkušeností z praxe. Je to např. délka čtvrtletí školního roku, nárok na některé ze sociálních dávek se osvědčuje po uplynutí tří měsíců, nájemní smlouvy i pracovní smlouvy některých mých klientů jsou prodlužovány po třech měsících. Po uplynutí tohoto období bych měla být schopná vyhodnotit plnění cílů stanovených případovou konferencí.

Budu dále vycházet z předpokladu, že se případové konference budou týkat rodin ohrožených dětí. Pro urychlení práce se spisovou dokumentací využiji rejstříky spisů Om podle Směrnice Ministerstva práce a sociálních věcí č. j.: 2013/26780-21 ze dne 19. září 2013 o stanovení rozsahu evidence dětí a obsahu spisové dokumentace o dětech vedené orgány sociálně-právní ochrany dětí a o stanovení rozsahu evidence a obsahu spisové dokumentace v oblasti náhradní rodinné péče (dále jen Směrnice; nahrazuje Instrukci MPSV č. j. 21-12242/2000 a Směrnici MPSV č. j. 21-42246/2002) (ČR, 2013). V tomto rejstříku najdu všechny spisy Om za každý kalendářní rok a důvod zařazení dítěte do základní evidence orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Zaměřím se na spisy ohrožených dětí podle § 6 zákona

č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. V těchto spisech budu hledat ty, ve kterých byla konána ve sledovaném období případová konference. Bude se jednat o spisy Om v tomto období založené, ale také o spisy Om, které byly založené před stanoveným obdobím, se kterými se v lednu 2013 dále pracovalo (tzv. živé spisy).

5.3 Volba metody – obsahová analýza textu

Pro výzkumnou práci jsem zvolila kvantitativní metodu výzkumu – kvantitativní obsahovou analýzu, neboli kvantitativní sémantiku.

Podle Gavory lze analýzu verbálních projevů uskutečnit kdekoli, kde se pracuje se slovem. V případě obsahové analýzy jako speciální metody je analýza verbálních projevů samotným jádrem metody zkoumání souvislých písemných projevů. (2010, s. 142)

Gavora (2010, s. 144-145) uvádí následující postup obsahové analýzy:

1. Vymezení základního souboru textů, kdy základním souborem jsou všechny texty, které se týkají stanovené problematiky.

V mém případě se bude jednat o spisovou dokumentaci ohrožených dětí, kde byla ve sledovaném období konána případová konference.

2. Vymezení významové jednotky, kdy významovou jednotkou může být slovo, idea, nebo téma.

Významovou jednotkou mého výzkumu bude případová konference, stanovené a splněné úkoly z případové konference vzešlé.

3. Stanovení analytických kategorií, které klasifikují významové jednotky. Analytické kategorie vycházejí z výzkumného problému a ze stanovené hypotézy. Počet kategorií je různý podle toho, jak vyhovuje zkoumanému problému a je možné je rozdělit na subkategorie.

Analytické kategorie budou v mém podání výzkumné otázky, na které se budu při práci se spisovou dokumentací zaměřovat.

4. Kvantifikace významových jednotek, resp. významových kategorií, kdy se zjišťuje jejich frekvence.

Zjištěná data a jejich četnost budu zaznamenávat do záznamových archů.

5. Interpretace zjištěných frekvencí znamená, že se slovně popíší, vysvětlí a interpretují zjištěné kvantitativní kategorie.

5.4 Stanovení výzkumných otázek

Výzkumné otázky jsem vyvodila z teoretické části práce.

1. V jaké situaci byla případová konference konána, resp. jaký byl pro ni důvod?

Tato výzkumná otázka vzešla z podkapitoly o důvodech pořádání případových konferencí. Chci zjistit, zda se jedná převážně o situace podle § 14 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí ve znění pozdějších předpisů, nebo o situace jiné, spojené např. se ztrátou bydlení, nedostatečnými financemi nebo dluhy rodiny, výchovnými problémy dětí apod.

2. Kolik kroků (úkolů) bylo případovou konferencí naplánováno?

Zaměřím se na to, kolik úkolů bylo výstupem případové konference. Zaznamenám, jakých oblastí se stanovené úkoly týkaly.

3. Kdo byl stanoven za osobu odpovědnou za plnění stanovených kroků?

Bude mě zajímat, zda odpovědnost za plnění kroků převzali převážně rodiče, případně širší rodina, nebo bylo nutné, aby osobou odpovědnou byl pracovník orgánu sociálně-právní ochrany dětí, případně spolupracující

odborník. Bude vyhodnoceno, kolik ze zadaných úkolů se odpovědným osobám podařilo splnit.

4. Kolik kroků stanovených případovou konferencí se do tří měsíců po konání případové konference podařilo splnit?

Odpověď na tuto otázku je důležitá pro zjištění efektivity případové konference, jak již bylo výše uvedeno. Počet kroků splněných porovnáme s počtem kroků stanovených, jejichž počet byl zjištěn výše.

Pro posouzení efektivity sanace rodiny je rozhodující měřitelné snižování míry zanedbání nebo ohrožení dítěte v rodině. (Bechyňova a kol., 2011, s. 35)

Pro účely výzkumu budu za měřitelné snižování míry ohrožení nebo zanedbání dítěte považovat splnění kroku stanoveného případovou konferencí. Za efektivní budu považovat takovou případovou konferenci, po jejímž konání se do tří měsíců podařilo splnit alespoň jeden ze stanovených kroků.

Za neefektivní budu považovat případovou konferenci, jejíž individuální plán péče se nepodařilo splnit do tří měsíců po jejím konání ani v jednom kroku.

5.5 Praktický průběh výzkumu

Z programu elektronické evidence spisů Vera, ve kterém Městský úřad Mohelnice vede agendu sociálně-právní ochrany dětí, jsem vytiskla rejstříky spisů Om za každý jednotlivý rok za období 2013–2018. V příloze č. 10 přikládám vzor Rejstříku Om.

Z celkového množství spisů jsem vyřadila spisy, které byly do evidence zařazeny z důvodu ustanovení Městského úřadu Mohelnice kolizním

opatrovníkem pro řízení před soudem. Zaměřila jsem se na spisy Om, kdy bylo důvodem zařazení dítěte do evidence vyhodnocení, že se jedná o ohrožené dítě podle § 6 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

Zjistila jsem následující:

- rok 2013 – založených 71 spisů Om, z toho 11 spisů § 6
- rok 2014 – založených 66 spisů Om, z toho 3 spisy § 6
- rok 2015 – založených 135 spisů Om, z toho 17 spisů § 6
- rok 2016 – založených 107 spisů Om, z toho 14 spisů § 6
- rok 2017 – založených 113 spisů Om, z toho 13 spisů § 6
- rok 2018 – založených 114 spisů Om, z toho 22 spisů § 6

Za sledované období se tedy pro můj výzkum jedná o 80 spisů Om, které byly ve sledovaném období založeny a kde bylo vyhodnoceno, že se jedná o ohrožené dítě. K těmto spisům je ještě nutné připočítat 56 spisů Om, o kterých bylo z programu Vera zjištěno, že zůstaly v evidenci jako „živé“ (dále se s nimi pracuje), z roků před zkoumaným obdobím. Celkově jsem tedy provedla výzkum 136 spisů Om.

Spisy potřebné k výzkumu jsem vyhledala v archivu, pokud se již jednalo o spisy vyřazené. Pokud se s rodinou stále pracovalo, požádala jsem kolegyně o zapůjčení spisů, pokud jsem nebyla klíčovou pracovnící dané rodiny. Každý spis jsem prostudovala a zaměřila se na to, zda se v průběhu spolupráce s rodinou konala případová konference. Při práci jsem využívala spisový přehled spisu, který je součástí každého spisu a do kterého se zaznamenává každá písemnost do spisu vložená, označí se pořadovým číslem, označením druhu písemnosti (protokol, záznam, mail atd.), datem vložení a podpisem pracovníka, který písemnost do spisu vložil. Pokud jsem ve spisovém přehledu našla záznamy o konání případové konference, zajímalo mě následně kromě těchto záznamů i období tří měsíců po konání

případové konference, ve kterém jsem hledala informace o splnění kroků, které byly případovou konferencí stanoveny. Zjištěné informace jsem zaznamenávala do záznamového archu, který příkládám v příloze č. 11.

6 Výsledky výzkumu

Výše popsanou technikou bylo zjištěno, že se ve sledovaném období konalo na úseku sociálně-právní ochrany dětí Městského úřadu v Mohelnici 20 případových konferencí.

Výzkumná otázka č. 1 – V jaké situaci byla případová konference konána, resp. jaký byl pro ni důvod?

Do záznamového archu jsem vyznačila, co bylo důvodem pro uspořádání případové konference, jestli se jednalo o situace v souvislosti s § 14 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, nebo jestli se jednalo o důvody jiné. Bylo zjištěno, že v 11 z 20 případů se jednalo o situace související s § 14, v 9 případech byly důvody jiné (tabulka č. 1).

Tab. č. 1: Důvody pro konání případové konference

V souvislosti s § 14 zákona o SPOD (ústavní výchova, odebrání z péče rodičů)	11
Jiné důvody	9
Celkem	20

Do záznamového archu jsem značila, jakého návrhu podle § 14 zákona o SPOD se týkala případová konference. Výzkumem bylo zjištěno, že z celkového počtu 11 případových konferencí konaných v souvislosti s podáním takového návrhu se ve třech případech jednalo o svěření dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu, v pěti případech o nařízení ústavní výchovy, ve dvou případech o prodloužení ústavní výchovy a v jednom případě o ukončení ústavní výchovy (tabulka č. 2).

Tab. č. 2: Důvody pro konání případové konference v souvislosti s § 14 zákona o SPOD

Návrh podle § 14 zákona o SPOD	Počet PK
Svěření dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu	3
Narizení ústavní výchovy	5
Prodloužení ústavní výchovy	2
Ukončení ústavní výchovy	1
Celkem	11

K jiným důvodům pro konání případové konference patřily finanční potíže rodiny, problémy se zajištěním povinné školní docházky, ale i zdravotní důvody, a to jak na straně pečující osoby, tak na straně dítěte (tabulka č. 3).

Tab. č. 3: Jiné důvody pro konání případové konference

Nedostatečná péče rodičů ve více oblastech	2
Zajištění povinné školní docházky	4
Finance, bydlení, psychický/zdravotní stav rodiče	2
Výchovné problémy dítěte, psychický/zdravotní stav dítěte	1
Celkem	9

V případě pěti případových konferencí patřilo k vedlejším důvodům pro svolání užívání návykových látek rodiči nebo dětmi. V tabulce č. 2 jsou zaznamenány hlavní důvody pro konání případové konference, proto se tam tento údaj neprojevil.

Z výše uvedeného vyplývá, že není podstatný rozdíl mezi počtem případových konferencí, které má orgán sociálně-právní ochrany dětí povinnost uspořádat podle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, a počtem případových konferencí, kdy

bylo klíčovým pracovníkem vyhodnoceno, že by se mohlo jednat o nástroj vhodný pro řešení situace rodiny.

Výzkumná otázka č. 2 – Kolik kroků (úkolů) bylo případovou konferencí naplánováno?

Provedeným výzkumem bylo zjištěno, že případovými konferencemi bylo stanoveno od dvou do čtyř kroků, tedy průměrně byly každou případovou konferencí stanoveny tři kroky.

Kromě počtu kroků jsem se také zaměřila na to, kterých oblastí se tyto kroky týkaly. Výsledky uvádím v tabulce č. 4.

Tab. č. 4: Počet naplánovaných kroků a oblast, které se týkají

Zachování kontaktů se členy rodiny	9
Zajištění lékařské péče	5
Využití odborné pomoci (psycholog, psychiatr, sociálně-aktivizační služby)	14
Zajištění povinné školní docházky, plnění školních povinností	11
Výchovné kompetence, nastavení pravidel	5
Finanční zajištění, spolupráce s institucemi (převážně ÚP)	8
Stabilizace, nebo hledání vhodnějšího bydlení	6
Návrh na výchovné opatření, úprava poměrů dítěte	3
Celkem	61

Z výše uvedených dat vyplývá, že úkolem vzešlým z téměř 75 % případových konferencí bylo navázání rodiny na další odborníky, protože sama rodina nebyla schopna svou situaci bez pomoci řešit.

V každé druhé rodině byl problém se zajištěním povinné školní docházky a plněním školních povinností. Pojala jsem oblast školní docházky jako celek, není rozlišeno, zda se jednalo o problém v kompetencích rodičů, nebo o

problém na straně dítěte.

Výzkumná otázka č. 3 – Kdo byl stanoven za osobu odpovědnou za plnění stanovených kroků?

Ze spisové dokumentace bylo zjištěno, že odpovědnými osobami za splnění kroků byli (tabulka č. 5):

- ohrožené dítě;
- rodič/osoba odpovědná za výchovu dítěte (dále jen rodič);
- dítě společně s rodičem;
- pracovník orgánu sociálně-právní ochrany dětí;
- rodič ve spolupráci s pracovníkem orgánu sociálně-právní ochrany dětí, nebo zúčastněným odborníkem.

Ve druhém sloupci tabulky č. 5 je uveden celkový počet kroků stanovených jednotlivým odpovědným osobám. Z této tabulky vyplývá, že největší počet úkolů byl stanoven pro rodiče ve spolupráci s pracovníkem orgánu sociálně-právní ochrany dětí, nebo se zúčastněným odborníkem. Druhý největší počet úkolů byl svěřen samotným rodičům.

Tab. č. 5: Počet naplánovaných a splněných kroků podle osob odpovědných

Odpovědná osoba	Počet stanovených kroků	Počet splněných kroků	Počet nesplněných kroků
Nezletilý	2	2	0
Rodič (osoba odpovědná za výchovu)	21	7	14
Nezletilý společně s rodičem	10	4	6

(osobou odpovědnou za výchovu)			
OSPOD	2	2	0
Spolupráce rodiče (osoby odpovědné za výchovu) s OSPOD nebo zúčastněným odborníkem	26	12	14
Celkem	61	27	34

Výzkumná otázka č. 4 - Kolik kroků stanovených případovou konferencí se do tří měsíců po konání případové konference podařilo splnit?

Data zjištěná výzkumem spisové dokumentace uvádím také v tab. č. 5. Celkový počet kroků je v tabulce rozdělen podle osob odpovědných za jejich splnění, v posledních dvou sloupcích je zaznamenán počet kroků stanovených a kroků do tří měsíců po konání případové konference splněných.

Podrobnější data uvádím v tabulce č. 6, kde je uveden celkový počet kroků každé jednotlivé případové konference i počet kroků splněných. Z této tabulky vyplývá, že všechny stanovené úkoly splnil pracovník OSPOD a také dítě. Rodičům se podařilo splnit pouze každý třetí ze zadaných úkolů. Více úspěšné bylo plnění úkolů, pokud rodič spolupracoval s pracovníkem OSPOD, nebo zúčastněným odborníkem. Rodiči ve spolupráci s dítětem se podařilo splnit téměř každý druhý zadaný úkol.

Tab. č. 6: Počet stanovených a splněných kroků podle osob odpovědných – rozdělení na jednotlivé případové konference

PK	Počet kroků z PK (z toho splněné)	Nezl. (z toho splněné)	Rodiče (z toho splněné)	Nezl. + rodiče (z toho splněné)	OSPOD (z toho splněné)	Rodiče + OSPOD/odborní k (z toho splněné)
1	3 (3)	-	2 (2)	-	-	1 (1)
2	3 (0)	-	-	2 (0)	-	1 (0)
3	3 (1)	-	2 (0)	-	-	1 (1)
4	4 (1)	-	2 (0)	-	1 (1)	1 (0)
5	4 (2)	-	3 (1)	-	1 (1)	-
6	2 (1)	-	-	1 (1)	-	1 (0)
7	2 (2)	1 (1)	-	-	-	1 (1)
8	2 (2)	-	-	1 (1)	-	1 (1)
9	2 (2)	-	-	1 (1)	-	1 (1)
10	4 (3)	1 (1)	-	1 (1)	-	2 (1)
11	3 (2)	-	-	1 (0)	-	2 (2)
12	4 (0)	-	-	2 (0)	-	2 (0)
13	2 (0)	-	-	-	-	2 (0)
14	4 (0)	-	1 (0)	-	-	3 (0)
15	3 (1)	-	-	1 (0)	-	2 (1)
16	3 (1)	-	1 (0)	-	-	2 (1)
17	4 (1)	-	2 (0)	-	-	2 (1)
18	3 (1)	-	2 (0)	-	-	1 (1)
19	3 (2)	-	3 (2)	-	-	-
20	3 (2)	-	3 (2)	-	-	-
Σ	61 (27)	2 (2)	21 (7)	10 (4)	2 (2)	26 (12)

Pouze ve 4 případech se v období tří měsíců po konání případové konference nepodařilo splnit ani jeden ze stanovených kroků. Tyto případové konference tedy podle výše stanovených kritérií vyhodnocuji jako neefektivní.

Zbylých 16 případových konferencí lze hodnotit jako efektivní, protože byl v období tří měsíců po jejich konání splněn minimálně jeden nebo více z úkolů případovou konferencí stanovených. V případě 4 případových konferencí se podařilo splnit všechny stanovené cíle.

Studiem spisové dokumentace z období po konání případové konference bylo zjištěno, že v případě ohrožených dětí, kterých se týkalo šest ze zkoumaných případových konferencí, se nepodařilo zabránit umístění dítěte do ústavní výchovy i přes to, že došlo splněním určitého počtu kroků stanovených ke změně situace rodiny.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo zjistit ze spisové dokumentace úseku sociálně-právní ochrany dětí Městského úřadu Mohelnice, v jakých situacích je v praxi využívána metoda případových konferencí a zda je tato metoda efektivní. Měřítkem efektivity jsem stanovila porovnání počtu úkolů stanovených na případové konferenci a následně počtu úkolů splněných do tří měsíců po konání případové konference.

Dle mého názoru bylo stanoveného cíle dosaženo. Bylo zjištěno, že sociální pracovníci úseku sociálně-právní ochrany dětí Městského úřadu Mohelnice využívají případové konference. Nebyl zjištěn podstatný rozdíl mezi počtem případových konferencí, které jsou pořádány na základě povinnosti stanovené zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, a počtem případových konferencí pořádaných na základě vyhodnocení vhodnosti této techniky pro řešení konkrétní situace rodiny ohroženého dítěte.

Z celkového počtu dvaceti pořádaných případových konferencí se pouze ve čtyřech případech nepodařilo do tří měsíců po jejich konání splnit žádný ze stanovených kroků. Tyto případové konference jsem vyhodnotila jako neefektivní. V ostatních šestnácti případech se podařilo splnit alespoň jeden stanovený úkol, proto byly vyhodnoceny jako efektivní. I když byla případová konference vyhodnocena jako efektivní, neznamenalo to vždy, že se podařilo zlepšit situaci dítěte v jeho přirozeném prostředí. Výzkumem spisové dokumentace bylo zjištěno, že v případě šesti ohrožených dětí, kterých se týkaly sledované případové konference, se i přes následnou práci s rodinou nepodařilo v delším časovém horizontu zabránit umístění ohroženého dítěte do ústavní výchovy.

Věřím, že technika případových konferencí si bude časem získávat stále větší množství příznivců a v zájmu ohrožených dětí se nám, pracovníkům orgánu

sociálně-právní ochrany dětí, bude dařit budovat funkční systém mezioborové spolupráce, bez které je pomoc ohroženým dětem a rodinám velmi obtížná, ne-li nemožná.

Literatura a zdroje

- Baláž, R. (2011). Sociálně-právní ochrana je především o hledání cesty. *Sociální práce*. 11(1), 19-21.
- Bechyňová, V. (2012). *Případové konference. Praktický průvodce pro práci s ohroženou rodinou*. Praha: Portál.
- Bechyňová, V. a kol. (2011) *Sanace je spolupráce. Metodická doporučení*. Praha: Nadace Sirius.
- ČR. (1993) Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod. *Sbírka zákonů České republiky*, částka 1, 1-2.
- ČR. (1999). Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí. *Sbírka zákonů České republiky*, částka 111, 349-362.
- ČR. (2010). Nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě. *Sbírka zákonů České republiky*, částka 76, 222-223.
- ČR. (2012a). Vyhláška č. 473/2012 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí. *Sbírka zákonů České republiky*, částka 177, 471-474.
- ČR. (2012b). Zákon č. 89/2012Sb., Občanský zákoník. *Sbírka zákonů České republiky*, částka 33, 89.
- ČR. (2013). Směrnice Ministerstva práce a sociálních věcí č. j.: 2013/26780-21 ze dne 19. září 2013 o stanovení rozsahu evidence dětí a obsahu spisové dokumentace o dětech vedené orgány sociálně-právní ochrany dětí a o stanovení rozsahu evidence a obsahu spisové dokumentace v oblasti náhradní rodinné péče. *Věstník vlády pro orgány krajů a orgány obcí*, částka 5.
- Gavora, P. (2010). *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido.
- Hrdinová, A., Krupičková, P., Hanušová, L., Štětková, P., & Petranová, J. (2010) *Na jedné lodi aneb Jak uspořádat případovou konferenci v oblasti péče o ohrožené děti*. Praha: Občanské sdružení Rozum a cit.

- Knausová, I. (2011). Teorie a praxe sanace rodiny v českém prostředí – kvalitativní sonda do terénní práce s ohroženou rodinou v současnosti. *Sociální práce*. 11(1), 68-73.
- Kraus, B. (2008). *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál.
- Kraus, B., & Poláčková V. a kol. (2001). *Člověk, prostředí, výchova*. Brno: Paido.
- Matoušek, O. (2003). *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Praha: Sociologické nakladatelství .
- Matoušek, O. a kol. (2013). *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál.
- Matoušek, O., & Pazlarová, H. a kol. (2014). *Podpora rodiny. Manuál pro pomáhající profese*. Praha: Portál.
- MPSV. (2010). *Metodické doporučení MPSV č. 2/2010 pro postup orgánů sociálně-právní ochrany dětí při případové konferenci*. Praha: MPSV ČR.
- MPSV. (2011). *Manuál k případovým konferencím*. Praha: MPSV ČR.
- MPSV. (2012). *Informace k vybraným ustanovením zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění zákona č. 401/2012 Sb. k 21.12.2012*. Praha: MPSV ČR.
- MPSV. (2016). *Úmluva o právech dítěte a související dokumenty*. Praha: MPSV ČR
- Mühlpachr, P. (2008). *Sociopatologie*. Brno: Masarykova univerzita.
- Pemová, T., & Ptáček, R. (2012). *Sociálně-právní ochrana dětí pro praxi*. Praha: Grada Publishing.

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 - Důvody pro konání případové konference

Tabulka č. 2 - Důvody pro konání případové konference v souvislosti s § 14 zákona o SPOD

Tabulka č. 3 – Jiné důvody pro konání případové konference

Tabulka č. 4 - Počet naplánovaných kroků a oblast, které se týkají

Tabulka č. 5 - Počet naplánovaných a splněných kroků podle osob odpovědných

Tabulka č. 6 - Počet stanovených a splněných kroků podle osob odpovědných – rozdělení na jednotlivé případové konference

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Přehled opatření sociálně-právní ochrany dětí podle zákona č. 359/1999Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

Příloha č. 2 – Náplň práce pracovníka MěÚ Mohelnice na úseku terénní SPOD

Příloha č. 3- Náplň práce pracovníka MěÚ Mohelnice na úseku kurátor pro děti a mládež

Příloha č. 4 - Náplň práce pracovníka MěÚ Mohelnice na úseku náhradní rodinné péče

Příloha č. 5 - Vyhláška č. 473/2012 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí

Příloha č. 6 – Vyhodnocení situace dítěte

Příloha č. 7 – IPOD

Příloha č. 8 – Souhlas s konáním případové konference, prezenční listina a prohlášení mlčenlivosti

Příloha č. 9 – Příprava případové konference

Příloha č. 10 – Rejstřík Om

Příloha č. 11 – Záznamový arch

Přílohy

Příloha č. 1

Přehled opatření sociálně-právní ochrany dětí podle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů:

Část třetí – Opatření sociálně-právní ochrany dětí

Hlava I

Preventivní a poradenská činnost (§10 - §10a)

Poradenská činnost (§11 - §12)

Výchovná opatření (§13 - §13a)

Hlava II

Opatření na ochranu dětí (§14 - §17)

Hlava III

Činnost orgánu sociálně-právní ochrany při svěřením dítěte do výchovy jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte (§19)

Hlava IV

Zprostředkování osvojení a pěstounské péče (§19a - §27)

Hlava V

Pěstounská péče na přechodnou dobu (§27a)

Hlava VI

Ústavní výchova a ochranná výchova (§28 - §30)

Hlava VII

Péče o děti vyžadující zvýšenou pozornost (§31 - §34)

Hlava VIII

Sociálně-právní ochrana ve vztahu k cizině (§35 - §36)

Hlava IX

Sociálně-právní ochrana ve zvláštních případech (§37)

Hlava X

Komise pro sociálně-právní ochranu dětí a poradní sbory (§38 - §38b)

Příloha č. 2

Náplň práce pracovníka MěÚ Mohelnice na úseku terénní SPOD:

- vykonává analytickou, koncepční a metodickou činnost v individuální a skupinové práci, samostatně uplatňuje metody sociální práce;
- poskytuje sociálně-právní poradenství, sociálně-výchovnou prevenci a vykonává sociální práci zaměřenou na oblast rozvodových a porozvodových konfliktů a dále na oblast týraných, zanedbávaných a zneužívaných dětí;
- zajišťuje výkon státní správy na úseku sociálně-právní ochrany dětí dle zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník;
- podává návrhy na okamžité umístění dítěte do výchovy nahrazující péči rodičů do doby, než rozhodne soud;
- podává soudu návrhy na nařízení ústavní výchovy, její prodloužení či zrušení, omezení či pozastavení rodičovské odpovědnosti;
- podává soudu podněty ve věci nezletilých dětí, které vyžadují sociálně-právní ochranu;
- vykonává funkci opatrovníka nezletilých dětí;
- vykonává funkci poručníka dítěte, provádí neodkladné úkony v zájmu dítěte a zastoupení dítěte v době, kdy není ustanoven poručník, nebo kdy se ustanovený poručník dosud neujal své funkce;
- vydává písemný souhlas s pobytem dítěte s nařízenou ústavní výchovou u rodičů nebo jiných fyzických osob;
- vykonává dohled nad dětmi, u nichž soud, nebo orgán sociálně-právní ochrany, toto výchovné opatření nařídil;
- podává soudu návrhy na ustanovení opatrovníka nebo poručníka nezletilým dětem;
- podává soudu zprávy o poměrech dítěte, u něhož soud rozhodl o výchovných opatřeních;
- poskytuje pomoc dětem při překonávání nepříznivých sociálních podmínek a výchovných vlivů, s cílem umožnit jim začlenění do společnosti, včetně začlenění pracovního;
- vede evidenci dětí podle § 6 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů;
- provádí vyhodnocování situace dítěte a zpracovává individuální plán ochrany dítěte;
- realizuje a účastní se případových konferencí;

- navrhuje výchovná opatření – napomenutí, dohled nad výchovou, omezení nebo uložení povinnosti využít odbornou poradenskou činnost, mediaci nebo terapii;
- podává návrhy soudu na vydání předběžného opatření v případech, kdy se dítě ocitlo bez jakékoli péče nebo je-li jeho život nebo řádný vývoj vážně ohrožen či narušen;
- spolupracuje s orgány obcí, státními orgány, školami a školskými zařízeními, úřady práce, zdravotnickými zařízeními, občanskými sdruženími, charitativními a jinými organizacemi;
- pravidelně a v možných problematických případech bezodkladně informuje vedoucího odboru o zabezpečovaných činnostech a řešení úkolů na svěřeném úseku;
- při své práci dodržuje povinnosti stanovené organizačním řádem, pracovním řádem, skartačním a spisovým řádem, standardy kvality sociálně-právní ochrany dětí a dalšími vnitřními předpisy města a městského úřadu;
- soustavně si doplňuje znalosti právních předpisů vztahujících se k vykonávané činnosti; účastní se vzdělávacích aktivit, na které je zaměstnavatel vyslán;
- podle pokynů vedoucího odboru vykonává další práce související s činností odboru;
- zabezpečuje pracovní pohotovost pro případy poskytnutí okamžité pomoci nezletilým dětem v naléhavých případech.

Příloha č. 3

Náplň práce pracovníka MěÚ Mohelnice na úseku kurátor pro děti a mládež:

- zabývá se dětmi a mladistvými s poruchami chování či trestnou činností;
- na základě písemných požadavků orgánů činných v trestním řízení podává kvalifikované zprávy o osobách nezletilých a mladistvých, které se dopustily trestného činu;
- provádí individuální pohovory;
- zúčastňuje se úkonů v přípravném řízení (výslech, konfrontace, seznámení a výsledky vyšetřování);
- zúčastňuje se hlavního líčení a veřejného zasedání v trestních věcech mladistvých, kde aktivně využívá svá práva daná zákonem včetně opravných prostředků;
- poskytuje sociálně-právní, výchovné, případně psychologické porady dětem i rodičům při řešení jejich rodinných, osobních a sociálních problémů a akutních krizových situací;
- podává podněty na výchovná opatření u obtížně vychovatelných dětí a mladistvých a sleduje jejich účinnost;
- podílí se na realizaci ústavní nebo ochranné výchovy ve spolupráci se soudem;
- navštěvuje nezletilé a mladistvé, kteří jsou umístěni v ústavních zařízeních nebo věznicích;
- spolupůsobí na zlepšení podmínek v rodinách obtížně vychovatelných nezletilých a mladistvých, u kterých je vykonávána ústavní výchova nebo ochranná výchova s cílem umožnit jejich návrat do rodiny;
- pomáhá nezletilým a mladistvým propuštěným z ústavní nebo ochranné výchovy a mladistvým propuštěným z výkonu trestu odnětí svobody, aby se co nejvhodněji začlenili do společnosti;
- zastupuje děti s poruchami chování v řízení o ústavní výchově a zúčastňuje se trestního řízení proti mladistvým;
- účastní se přestupkového řízení vedeného proti mladistvým v souladu se zákonem o přestupcích;
- spolupracuje s ústavy pro výkon vazby a výkonu trestu odnětí svobody, se školskými zařízeními pro výkon ústavní a ochranné výchovy, spolupracuje s orgány obcí, školami, zdravotnickými a školskými zařízeními, občanskými sdruženími, úřady práce,

charitativními a jinými organizacemi, probační a mediační službou atd.;

- dle § 6, odstavce 1 písmena c, d zákona o SPOD zaměřuje sociálně-právní ochranu zejména na děti, které zanedbávají povinnou školní docházku, nepracují, i když nemají dostatečný zdroj obživy, požívají alkohol nebo návykové látky, žijí se prostitucí, spáchaly trestný čin nebo se opakovaně dopouštějí útěků od rodičů nebo jiných fyzických nebo právnických osob odpovědných za jejich výchovu.

Příloha č. 4

Náplň práce pracovníka MěÚ Mohelnice na úseku náhradní rodinné péče:

- samostatně vede specializovanou agendu – náhradní rodinné péče;
- navštěvuje děti v náhradní rodinné péči;
- podává soudu návrhy na svěřeni dětí do pěstounské péče;
- sleduje pravidelně vývoj dětí umístěných do náhradní rodinné péče;
- vede evidenci dětí vhodných do náhradní rodinné péče;
- vede evidenci žadatelů o náhradní rodinnou péči;
- podává soudu návrhy na rozhodování o splnění podmínky osvojení spočívající v tom, že rodiče neprojevují o své dítě zájem;
- vykonává funkci kolizního opatrovníka dětem v náhradní rodinné péči;
- podává soudu zprávy o poměrech dětí umístěných v náhradní rodinné péči;
- vykonává činnosti spojené se sjednáváním dohod o výkonu pěstounské péče; po dobu trvání platných dohod o výkonu pěstounské péče (popř. v době účinnosti správního rozhodnutí, které dohodu nahrazuje) sleduje výkon pěstounské péče dle zákona č. 359/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů a plní další činnosti z dohod vyplývající.

Příloha č. 5

473

VYHLÁŠKA

ze dne 17. prosince 2012

o provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí

Ministerstvo práce a sociálních věcí stanoví podle § 58b odst. 2 a 3 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění zákona č. 401/2012 Sb., (dále jen „zákon“):

§ 1

Zaměření a rozsah vyhodnocování situace dítěte a jeho rodiny

Vyhodnocování situace dítěte a jeho rodiny vychází z individuálního přístupu k dítěti a provádí se na základě

a) vyhodnocování situace dítěte, které zahrnuje

1. zjištění míry ohrožení práv a zájmů dítěte,
2. vymezení sociálních, zdravotních nebo jiných rizik, kterým je dítě vystaveno,
3. posouzení úrovně tělesného a duševního vývoje dítěte s ohledem na věk dítěte,
4. zhodnocení průběhu vzdělávání dítěte a předpokladů k dalšímu vzdělávání,
5. určení a posouzení individuálních potřeb a zájmů dítěte,
6. vymezení vlastností a určení schopností dítěte, popřípadě předpokladů k jejich získání,
7. zjištění a zohlednění názoru a přání dítěte s ohledem k věku dítěte a jeho rozumové vyspělosti,
8. další skutečnosti nezbytné pro hodnocení situace dítěte v konkrétním případě,

b) vyhodnocování situace rodiny, které zahrnuje

1. analýzu situace rodiny a rodinného prostředí,
2. analýzu příčin krize v rodině,
3. zhodnocení vztahu rodiče a dítěte,
4. určení potřeb rodiny,
5. určení možností rodiny, především vztahových, ekonomických a sociálních,
6. určení výchovných kompetencí a předpokladů rodičů k výchově dítěte a zhodnocení možných rizik ve výchově dítěte,
7. posouzení materiálních a finančních podmínek života rodiny,
8. další skutečnosti nezbytné pro hodnocení situace rodiny v konkrétním případě,

c) vyhodnocování širšího prostředí rodiny, které zahrnuje

1. určení možností v širší rodině, včetně vztahových, ekonomických a sociálních možností a jejich využitelnost pro rodinu,
2. určení možností v širším sociálním prostředí rodiny, včetně dostupnosti a kvality sociálních, zdravotních, výchovně-vzdělávacích a komunitních služeb a bezpečnosti lokality,
3. další skutečnosti nezbytné pro hodnocení širšího prostředí rodiny v konkrétním případě.

§ 2

Obsah individuálního plánu ochrany dítěte

(1) Individuální plán ochrany dítěte obsahuje

a) popis příčin ohrožení dítěte a důvody zahájení sociálně-právní ochrany,

b) cíle navržených opatření, prostředky k jejich dosažení a ukazatele účinnosti jednotlivých opatření,

c) rozsah navržených opatření nezbytných k ochraně dítěte a poskytnuté pomoci rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu dítěte,

d) způsob naplňování navržených opatření, práv a zájmů dítěte v rozsahu sociálně-právní ochrany,

e) metody práce s rodinou a rozsah intervencí a pomoci rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu dítěte při péči o dítě a při jeho výchově, které zahrnují

1. posílení úlohy a funkce rodiny,

2. rozvíjení pečovatelských a výchovných schopností rodiny,

3. pomoc při sociálním začleňování rodiny,

4. poskytování pomoci dětem umístěným v náhradní péči a jejich rodinám, poskytování pomoci osobám pečujícím a osobám v evidenci,

5. posílení kompetencí rodiny v oblasti vzdělávání, přípravy na vyučování a motivace ke vzdělávání,

f) postup spolupráce orgánu sociálně-právní ochrany s ostatními orgány veřejné moci a dalšími fyzickými osobami a právníckými osobami zapojenými do řešení situace dítěte,

g) rozsah spolupráce rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte s orgány sociálně-právní ochrany a dalšími fyzickými osobami, právníckými osobami a orgány veřejné moci zapojenými do řešení situace dítěte,

h) časový plán pro provádění konkrétních opatření sociálně-právní ochrany,

i) způsob hodnocení a ověřování plnění navržených opatření nezbytných k ochraně dítěte ze strany rodičů, jiných osob odpovědných za výchovu dítěte, orgánů sociálně-právní ochrany a dalších fyzických osob, právníckých osob a orgánů veřejné moci zapojených do řešení situace dítěte, a návrh dalších potřebných opatření nezbytných k ochraně dítěte,

j) plán vzdělávání dítěte a plán přípravy na budoucí povolání a osamostatňování se,

k) plán přípravy blízkého se výstupu dítěte z náhradní péče,

l) způsob sledování fungování rodiny po ukončení práce s rodinou.

(2) Formou intervence a pomoci při péči o dítě a při jeho výchově podle odstavce 1 písm. e) se rozumí

a) konzultace a odborné poradenství,

b) terapie a mediace,

c) zprostředkování odborných služeb pro rodiny s dětmi,

d) právní pomoc,

e) poskytování podpory dětem,

f) poskytování pomoci rodinám při zlepšování jejich životní situace, včetně získávání dovedností pro řádné vedení domácnosti,

g) poskytování pomoci rodinám při řešení sociálních nebo psychických problémů,

h) poskytování pomoci rodinám při řešení výchovných problémů s dětmi,

i) podpora společenských aktivit rodiny.

§ 3

Obsah a rozsah odborné přípravy fyzických osob vhodných stát se osvojitelem nebo pěstounem k přijetí dítěte do rodiny

(1) Příprava fyzických osob vhodných stát se osvojitelem nebo pěstounem k přijetí dítěte do rodiny obsahuje tyto tematické okruhy:

a) sebezpoznání fyzických osob vhodných stát se osvojitelem nebo pěstounem, jejich rodinného systému a sociálních kontaktů,

b) poznání a naplňování práv a potřeb dítěte v náhradní rodinné péči,

c) osvojení si spolupráce s dalšími odborníky,

d) komunikace s dítětem a přístup k dítěti s vědomím jeho důstojnosti a lidských hodnot,

e) rozvoj schopností a zájmů dítěte,

f) uspokojení citových, vývojových, sociálních a vzdělávacích potřeb dítěte a péče o zdraví dítěte,

g) styk dítěte v náhradní rodinné péči s rodiči a dalšími osobami blízkými,

h) práce s dětmi žijícími v rodině žadatele.

(2) Příprava fyzických osob vhodných stát se pěstounem poskytujícím pěstounskou péči na přechodnou dobu dále obsahuje

- a) dovednosti žadatelů potřebné pro spolupráci s rodinou dítěte,
- b) proces předání dítěte,
- c) obsah a formu pravidelného vyhodnocování situace dítěte.

(3) Příprava fyzických osob vhodných stát se osvojitelem nebo pěstounem probíhá

a) individuální formou, která spočívá zejména v sebezpoznání fyzických osob vhodných stát se osvojitelem nebo pěstounem v oblasti

- 1. motivace k náhradní rodinné péči,
- 2. fungování rodinného systému,
- 3. mapování sociálních kontaktů,
- 4. očekávání od dítěte svěřeného do péče, a

b) skupinovou formou, která spočívá zejména v osvojení znalostí a dovedností v oblasti

- 1. náhradní rodinné péče a související právní úpravy,
- 2. vývoje a potřeb dítěte včetně specifických potřeb dítěte v náhradní rodinné péči,
- 3. práv dítěte včetně práv dítěte v náhradní rodinné péči a práva dítěte na udržování a rozvoj rodinných vazeb,
- 4. podpory dítěte při uplatňování jeho práva vyjádřit svůj názor a účastnit se rozhodování, která se ho týkají,
- 5. práv a povinností rodičů dítěte,
- 6. práv a povinností pěstounů.

§ 4

Minimální rozsah poradenství, které je osobě pečující nebo osobě v evidenci trvale nebo dočasně poskytováno při zajištění osobní péče o dítě svěřené do péče

Osobě pečující a osobě v evidenci se při péči o dítě svěřené do péče poskytuje nebo zprostředkuje poradenství

- a) při řešení sociálních nebo psychických problémů,
- b) při řešení problémů souvisejících s péčí o dítě, zdravím dítěte a s výchovou dítěte,
- c) při zabezpečení péče o dítě se zdravotním postižením,
- d) v oblasti vzdělávání dítěte, při výběru a hodnocení možností další přípravy dítěte na budoucí povolání a při výběru vhodného zaměstnání,
- e) v oblasti nabídky kulturní, sportovní a jiné zájmové činnosti svěřeného dítěte,
- f) při uplatňování nároků osoby pečující nebo osoby v evidenci a svěřeného dítěte v oblasti nemocenského pojištění, důchodového pojištění, podpory v nezaměstnanosti a podpory při rekvalifikaci, státní sociální podpory, dávek pomoci v hmotné nouzi, dávek pro osoby se zdravotním postižením, veřejného zdravotního pojištění a při uplatňování jiných nároků a pohledávek,
- g) při využívání sociálních služeb,
- h) v období po přijetí dítěte do rodiny osoby pečující nebo osoby v evidenci,
- i) v období návratu svěřeného dítěte do původní rodiny,
- j) při přípravě svěřeného dítěte na odchod z náhradní rodinné péče a při zabezpečení bydlení pro svěřené dítě odcházející z náhradní rodinné péče, při poskytování pomoci dítěti při vyřizování úředních záležitostí, hledání zaměstnání, při hospodaření s finančními prostředky a řešení dalších otázek spojených se vstupem dítěte do samostatného života,
- k) při jednání s rodiči nebo jinými osobami blízkými dítěti a při udržování a rozvíjení kontaktů dítěte s rodiči nebo jinými osobami blízkými,
- l) při doplňování jejich odborných znalostí a dovedností.

§ 5

Obsah, zaměření a způsob zajištění zvyšování znalostí a dovedností v oblasti výchovy a péče o dítě pro osoby pečující a osoby v evidenci

Zvyšování znalostí a dovedností osoby pečující a osoby v evidenci je zaměřeno na

- a) získávání nových informací a schopností v oblasti péče o dítě,
- b) získávání znalostí a dovedností při péči o specifické skupiny dětí, zejména dětí jiného etnika, dětí se zdravotním postižením, sourozeneckých skupin, dětí, které zažily týrání, zneužívání či zanedbávání,
- c) poskytování péče při změnách spojených se vzděláváním nebo vývojovými fázemi dítěte,
- d) zvládání krizových situací,
- e) návrat dítěte do původní rodiny a přechod do náhradní rodiny,
- f) přípravu dítěte na osamostatňování se související se zletilostí a odchodem z náhradní péče, s ohledem na věk dítěte a jeho vývojové a sociální potřeby.

§ 6

Standardy kvality sociálně-právní ochrany

(1) Standardy kvality sociálně-právní ochrany realizované při poskytování sociálně-právní ochrany

- a) orgány sociálně-právní ochrany jsou uvedeny v příloze č. 1 k této vyhlášce,
- b) pověřenými osobami podle § 48 odst. 2 písm. d) až f) zákona jsou uvedeny v příloze č. 2 k této vyhlášce,
- c) zařízeními pro děti vyžadující okamžitou pomoc jsou uvedeny v příloze č. 3 k této vyhlášce.

(2) Plnění standardů kvality se hodnotí body, přičemž za každé splněné kritérium se započte 1 bod.

§ 7

Účinnost

Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2013.

Ministryně:

Ing. Müllerová v. r.

Záznam o vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny

Datum zahájení, přijetí do péče	
Čj./Om/Nom	
Datum hodnocení	
Aktualizace	
Ukončena spolupráce	
Spis uzavřen dne	

Zjišťování podrobností o dítěti

Jméno a příjmení dítěte:		Občanství/státní příslušnost:	
Pohlaví: mužské/ženské		Datum narození:	
Rodné číslo:			
Adresa trvalého pobytu:			
Adresa faktického pobytu:			
Kontaktní telefon:		Kontaktní e-mail:	
Mateřský jazyk dítěte:		Mateřský jazyk rodičů:	

Podrobnosti o rodičích

Matka			
Jméno a příjmení:		Datum narození:	
Rodné číslo:			
Rodičovská odpovědnost: ano/ne		Rodinný stav:	
Adresa trvalého pobytu:			
Adresa faktického pobytu:			
Kontaktní telefon:		Kontaktní e-mail:	
Otec			
Jméno a příjmení:		Datum narození:	
Rodné číslo:			
Rodičovská odpovědnost: ano/ne		Rodinný stav:	
Adresa trvalého pobytu:			
Adresa faktického pobytu:			
Kontaktní telefon:		Kontaktní e-mail:	
Rodiče jsou manželé: ano/ne			
Rodiče žijí ve společné domácnosti: ano/ne			
Jiné důležité informace o rodičích			

Sourozenci

Jméno, příjmení, datum narození, bydliště, (vlastní/polorodí – společný rodič)
1.
2.

Podrobnosti o jiných fyzických osobách odpovědných za výchovu

Jméno a příjmení:	
Rodné číslo:	Datum narození:
Vztah:	
Adresa trvalého pobytu:	
Adresa faktického pobytu:	
Kontaktní telefon:	Kontaktní e-mail:
Jméno a příjmení:	
Rodné číslo:	
Vztah:	
Adresa trvalého pobytu:	
Adresa faktického pobytu:	
Kontaktní telefon:	Kontaktní e-mail:

Instituce a další odborníci pracující s dítětem

Praktický lékař:
Adresa:
Kontaktní telefon:
Kontaktní e-mail:
Škola:
Adresa:
Kontaktní telefon:
Kontaktní e-mail:
Další Instituce:
Adresa:
Kontaktní telefon:
Kontaktní e-mail:

Základní vyhodnocení

1. Důvod vypracování základního vyhodnocení
2. Dostupné informace o dítěti
Zpráva od lékaře
Zpráva ze školy
Situace rodiny (bydlení, finance, ...)
Ostatní důležité informace
3. Závěr vyhodnocení
Jedná se o dítě uvedené v § 6 zákona o sociálně-právní ochraně dětí, dítě bude zařazeno do základní evidence a bude vypracováno rozšířené vyhodnocení a IPOD.

Vypracoval klíčový pracovník: jméno příjmení

dne

podpis

Rozšířené vyhodnocení

Informace získány z rozhovorů, šetření, zpráv školy, lékaře, dalších odborníků, analýza situace a průběžné vyhodnocování informací (pro přehlednost prosím doplňte období a zdroj informace).

1. DÍTĚ - vývojové prostředí dítěte

Zdraví - zdravotní stav, lékařská péče, hospitalizace, úroveň tělesného a duševního vývoje s ohledem na věk, zdravotní rizika – př. návykové látky, poruchy příjmu potravy, ...

Učení se – komunikace, vyjadřování, speciální vzdělávací potřeby, zjištění a doporučení PPP, změny škol, průběh vzdělávání, zprávy školy

Emoční vývoj a chování – citové vazby, sebedůvěra, identita, vztahy s dospělými a vrstevníky, chování k nim, psychické potíže, respektování hranic a pravidel, sebeovládání, zneužívání návykových látek, protiprávní chování, hyperaktivita, sebepoškozování ...

Rodinné a sociální vztahy – vztahy se členy rodiny, vrstevníky (místo ve skupině), zapojení do vztahů

Samostatnost a sebeobsluha – hygiena, stravování, oblékání, úklid, vyřizování běžných záležitostí, objevování vlastních hranic a limitů, plánování života, představa vlastní budoucnosti, odpoutávání se od rodiny

Míra ohrožení práv a zájmů dítěte, rizika, potřeby a zájmy dítěte, názor a přání dítěte

--

2. RODINA, PROSTŘEDÍ

Situace v rodině a vztahy mezi členy, rodič – dítě, vztahy s širší rodinou, zdroje (možnosti) v širší rodině, rodinná historie a **fungování rodiny**

Rodičovské kompetence – **zajištění potřeb dítěte adekvátně věku** - **základní péče** (př. potrava, zdravotní péče, docházka do školy) **zajištění bezpečí a ochrany** (ochrana adekvátně věku), **citová vřelost** (stabilní rodinné prostředí, oceňování, empatie), **stimulace a podněty** (interakce rodiče s dítětem, podpora v zájmech a činnostech), **vedení a hranice** (jasné a důsledné vedení dítěte, hranice, podpora samostatnosti, **stabilita** (stálost či změny – rodinné prostředí, škola, zaměstnání, jednotnost výchovného stylu, rodičovské dovednosti)

Potřeby rodiny, rizika (příčiny ohrožení v rodině), názor a přání rodičů, příp. dalších členů rodiny

--

3. SOCIÁLNÍ SITUACE (stálost či změny, popis):

bydlení, zaměstnání, finanční situace, začlenění rodiny, komunitní zdroje (dostupnost služeb)

4. ANALÝZA A VÝVOJ SITUACE

Popis a vývoj situace, časová osa, potřeby dítěte, ochranné a rizikové faktory (rizika a zdroje),
důvod a průběh spolupráce s OSPOD, jinými orgány; další informace důležité pro vyhodnocení

Vypracoval klíčový pracovník: jméno příjmení

podpis

Příloha č. 7

IPOD

Individuální plán ochrany dítěte ze dne (aktualizace)

Nezl.

Popis příčin ohrožení:

-
-
-

Zdroje:

-
-

Aktuální situace:

Cíle	Plánované kroky a opatření	Odpovědné osoby	Termín

Domluveno (příp. metody práce, spolupráce):

Zapsala klíčová pracovnice:

Ve spolupráci: nezl.

rodiče

Příloha č. 8

Vyjádření souhlasu klienta s konáním případového setkání

Já, níže podepsaná:

Potvrzuji, že jsem byla dne seznámena paní, zastupující OSPOD MěÚ Mohelnice, s možností projednat současnou situaci mých nezl. dětí prostřednictvím případového setkání, na němž budou dohodnuty další postupy a možnosti řešení.

Tímto souhlasím s projednáním situace na případovém setkání, které se uskuteční:

místo konání: Městský úřad v Mohelnici, Mohelnice, U Brány 916/2

datum a čas konání: ve hodin

Byla jsem informována o tom, že účastníci setkání budou seznámeni s informacemi o mé rodině, a že se zaváží mlčenlivostí o osobních a citlivých údajích, které zazní v průběhu jednání (*viz prohlášení o mlčenlivosti*).

V Mohelnici dne

Podpis:

Prezenční listina případové konference, prohlášení o mlčenlivosti

Já, níže podepsaný/á tímto potvrzuji svou účast na případovém setkání uskutečněném

místo konání: Mohelnice

datum a čas konání:

Zavazuji se k mlčenlivosti o citlivých nebo osobních údajích klienta, které se dozvím v souvislosti s jeho případem (dle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů).

Při porušení povinnosti mlčenlivosti beru na vědomí příslušná ustanovení trestního řádu a povinnost vypovídat před orgány činnými v trestním řízení.

Jméno a příjmení	Podpis	Poznámky

Podepsáno v Mohelnici dne

Příloha č. 9

PŘÍPRAVA PŘÍPADOVÉHO SETKÁNÍ

dne ve hod., Mohelnice

Základní informace o klientech:

Jméno klienta	
Jméno klienta	
Jméno klienta	
Jméno klienta	
Jméno klienta	
Jméno klienta	
Jméno klienta	
Trvalé bydliště	
Přechodné bydliště	
Jméno zákonného zástupce	

Seznam zainteresovaných osob

Jméno	Funkce/role	Kontakt	Poznámka

Hlavní cíl případového setkání:

- zajištění podmínek pro pravidelnou docházku dětí do školních a předškolních zařízení, omlouvání absencí, dodržování léčebného režimu, hrazení souvisejících aktivit, komunikace rodičů se školou

Dílčí cíle případového setkání:

- zjištění možností pomoci ze strany širší rodiny, případně poskytovatelů služeb
- projednání: ekonomika domácnosti – dřevo, odpady, dluhy
 - problémy v sousedském soužití v domě
 - dodržování termínů lékařských prohlídek

Otázky:

Co brání pravidelné docházce dětí do ZŠ a MŠ? komunikace matky se školou, omlouvání absencí, domácí příprava s dětmi, pomůcky, financování souvisejících aktivit, dluhy za obědy

Co podle matky v současné době funguje?

Jaká je představa matky do budoucna?

Vyjádření účastníků k aktuální situaci a co mohou pro zlepšení situace nabídnout oni? – babičky, SOS Kompas, ředitelka ZŠ a MŠ

Zprávy z ostatních zdrojů – ZŠ, pediatrička

Popis situace nezl. dětí

OSPOD s rodinou spolupracuje od roku 2008. Rozhodnutím okresního soudu v byl na jaře 2016 nad nezl. dětmi stanoven dohled. Po celou dobu spolupráce OSPOD s rodinou jsou opakovaně řešeny následující situace: stěhování rodiny z důvodu zadlužení a nehrazení nájemného, nedodržování termínů preventivních prohlídek dětí, neomluvená absence ve škole, nulová komunikace matky se školou, nutná intervence OSPOD při vyřizování dávek HN a SSP, dlouhodobá nezaměstnanost otce, jeho neschopnost vyřídit si občanský průkaz, nulová aktivita při řešení jeho dluhové situace.

Potřeby nezletilých

- dodržování termínů preventivních prohlídek a léčebného režimu
- pravidelná docházka do ZŠ a MŠ, domácí příprava, zajištění pomůcek, omlouvání absencí, hrazení stravy (dotované obědy a jejich odhlašování)
- zajištění stabilního bydlení – bez dluhů – dřevo, odpady, hrazení nájemného

Aktuální situace

Rodina bydlí od května 2016 v pronajatém bytě o velikosti 2+1. OSPOD je v pravidelném kontaktu s majitelem bytu. V poslední době řešil majitel stížnosti na rodinu od ostatních sousedů. Toto bylo s matkou projednáno.

Nejstarší dcera A. je stále v péči babičky, k její situaci nemá OSPOD námitky. I. a Z. navštěvují Základní školu. I. opakuje od září třetí ročník. Byla vyšetřena v PPP a byl jí přiznán druhý stupeň podpůrných opatření. Z. navštěvuje letos druhý ročník. Z důvodu častého výskytu vši a následně dlouhému období, než je rodina schopna vši zlikvidovat a děvčata se vrátí zpět do školy, mají obě děvčata problémy s doháněním probraného učiva. Nikdo jim doma nepomáhá. Obě odebírají dotované obědy. Matka neohlašuje absenci dětí předem, proto jí

následně vzniká dluh za neomluvenou stravu. Stejný problém je od září i u A., která nastoupila k povinnému předškolnímu vzdělávání do MŠ. Matka se školou vůbec nekomunikuje. Veškerá komunikace probíhá prostřednictvím OSPOD. Děvčata se neúčastní placených školních aktivit. Do družiny chodí, protože bylo rozhodnuto o upuštění povinné platby. Škola upozorňuje, že děvčata občas nemívají svačinu a evidentně mají hlad.

O nejmladší děti J., M. a P. osobně celodenně pečují rodiče. Opakovaně je OSPOD informován o tom, že rodiče nechávají starší děti i dlouhou dobu samotné doma a s těmi mladšími odjíždějí do města. OSPOD byl také upozorněn na to, že matka dětem vulgárně nadává a křičí na ně.

Ze zpráv pediatričky vyplývá, že kontaktovat matku a domluvit s ní termíny preventivních prohlídek je pro ni obtížné. Matka mění telefonní čísla, případně jí telefon vůbec nezvoní nebo jej nezvedá. Často jsou termíny prohlídek domlouvány prostřednictvím OSPOD. S nejmladším P. by měla matka dojíždět na rehabilitační cvičení.

Finanční situace rodiny je špatná. Otec nemá již rok vyřízen občanský průkaz a není veden v evidenci uchazečů o zaměstnání. Není zapsán v rodném listu nejmladšího P. Má dluhy, ale nemá vůbec přehled, v jaké celkové výši. Opakovaně mu bylo doporučeno využít služeb občanské poradny charity. Tuto možnost otec dosud nevyužil. Rodina pobírá dávky HN a SSP. Je nutné ve spolupráci s pracovníci ÚP dohlížet nad dodržováním termínů a dokládáním potřebných podkladů pro vyplacení dávek. Matka přiznává, že je finančně podporuje její rodina. V současné době mají dluh za odpady za letošní rok. Je třeba vytvořit finanční rezervu na zakoupení dřeva na zimu.

Před dvěma měsíci byla dohodnuta společná schůzka s pracovníci SOS Kompas v místě bydliště rodiny. Doma nebyl v dohodnutou dobu nikdo zastižen a nebylo možné se s nimi telefonicky spojit.

OSPOD hodnotí spolupráci s rodinou jako špatnou. S matkou není možno se domluvit na žádném termínu ani na postupu spolupráce. Vše slíbí, ale nic nesplní.

Zapsala dne

.....

klíčová sociální pracovnice OSPOD MěÚ Mohelnice

Příloha č. 10 – Rejstřík Om

Příloha č. 1 ke směrnici č.j. 2013/26780-21
rok:

Rejstřík Om

Poř. č.	Datum zápisu	Spisová značka Om	Jméno a příjmení dítěte	Rodné číslo	Místo trvalého pobytu	Důvod založení evidence	Datum a důvod vyřazení z evidence

Záznamový arch

DŮVODY PRO KONÁNÍ PŘÍPADOVÉ KONFERENCE

§ 14 zákona o SPOD – podání návrhu soudu:

- souhlas rodiče k osvojení dítěte
- omezení/zbavení rodičovské odpovědnosti, omezení/pozastavení jejího výkonu
- nařízení ústavní výchovy
- prodloužení/zrušení ústavní výchovy
- svěření dítěte do péče zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, na prodloužení doby trvání tohoto svěření a na zrušení rozhodnutí o svěření dítěte do tohoto zařízení
- svěření dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu a jeho zrušení
- nařízení výchovného opatření podle § 13a, na prodloužení doby trvání tohoto výchovného opatření nebo na jeho zrušení
- přemístění dítěte do jiného zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy
- pozastavení výkonu povinnosti a práva péče o dítě u nezl. rodiče
- zachování povinnosti a práva péče o dítě a osobního styku s dítětem u rodiče omezeného ve svéprávnosti
- zbavení rodiče práva dát souhlas k osvojení nebo dalších povinností a práv osobní povahy, zbavil-li soud rodiče rodičovské odpovědnosti

Jiné důvody:

výchovné problémy dítěte – konkrétně

ekonomické důvody

problémy s bydlením

rodičovské kompetence
nespolupracující rodina
zdravotní důvody – na straně dítěte, na straně pečujících
náhradní rodinná péče

POČET NAPLÁNOVANÝCH KROKŮ A OBLAST, KTERÉ SE TÝKAJÍ

I.....
II.....
III.....
IV.....
V.....
VI.....
VII.....
VIII.....

OSOBA ODPOVĚDNÁ ZA SPLNĚNÍ KROKŮ

I.....
II.....
III.....
IV.....
V.....
VI.....
VII.....
VIII.....

POČET SPLNĚNÝCH KROKŮ DO TŘÍ MĚSÍCŮ PO KONÁNÍ PŘÍPADOVÉ

KONFERENCE – číslo kroku